POJEDINI BROJ 1.50 DINARA. POSTARINA PLAĆENA U GOTOVU.

…nski Glas

NEZAVISNI KULTURNO-PROSVJETNI I INFORMATIVNI LIST

ИСЛАМСКИ ГЛАС
MOSLIMISCHES WOCHENBLATT
HEBDOMADAIRE MOSLIMAINE

Pretplata	Godišnja . . . . Din 72— Polugodišnja . . Din 36— Tromjesečna . . Din 18—	Uredništvo i uprava: Kundurdžiluk ulica broj 22/I.	Izlazi svakog petka
God. I.	Pretplata za inostranstvo Godišnje Din 120—	1. novembra 1935. Sarajevo 5. šaban 1353.	Rukopisi se primaju do utorka o podne — Br. 5.

Po djelima se nagrada i kazna stiče

Esteizu-bil-lahi
Vel-lejli iza jegša — Ven-nehari iza tedžella — Ve ma halekez-zekere vel-unsa — In ne sâjekum lešetta.

Kur'ani-kerim.

Nepromjenljivi zakon Božji — sunnetul-lah — je u svijetu uspostavio stalne i nepromjenljive propise, po kojima se čitav život razvija. Odredba je Svemogućeg Allaha da Istina i dobrota moraju pobijediti i da one čovjeku donose sreću i spasenje. Zablude, poroci, nevaljalštine i neznanje moraju ustupiti mjesto dobroti, ćudorednim vrlinama i nauci, jer su to glavni temelji na kojima se zasniva sreća i napredak u životu. Čovjek se u svom životu trudi da postigne razne i mnogobrojne uspjehe i da radom zadovolji svoje velike potrebe. Dobronamjerni ljudi koji su skloni dobrim djelima i rade dobra djela, sa lakoćom savladavaju teškoće u životu. Ljudi, koji su skloni podlostima i nevaljalštinama nailaze u životu na teškoće i stradanja.

U poglavlju »Lejl« — noć — Svemogući nas Allah poučava na zadatke naše u životu i kaže nam da ćemo prema djelima svojim biti nagrađivani ili kažnjavani. Noć i tmina noćna što nam predstavlja zabludu i neznanje, treba da ustupe mjesta svjetlu danjem, da svjetlo nauke i dobrote obasja i napuni ovaj svijet. Svemogući nam Allah kaže:

Svratite najveću pažnju noći kad zastre! (tminom svjetlo danje) — *I danu kad punim svjetlom zasja! — Pazite što Bog stvori muško i žensko! Zaista su vaša nastojanja različita i mnogobrojna.* — (Radi toga) *svaki koji daje i žrtvuje* (svoj imetak) *sačuva se* (teških posljedica u životu) — *Ko najljepše vjeruje Mi ćemo mu u najvećoj mjeri olakšati pošljedice* (života). — *Škrtici i koji misli da mu je nepotreban* (Allah). — *Koji ono što je najljepše smatra lažnim Mi ćemo utrti puteve, koji će ga teškoćama voditi. — Neće mu koristiti bogatstvo njegovo kada ga nestane. — Naše je da upućujemo na pravi put. — Zaista je naše prvo i pošljednje* (za to Nam ne može naškoditi ničija zabluda, niti čije idenje stazom dobra). — *Za to vas upozoravam i strašim strahovitim pkalenskim plamenovima. — Oni će paliti i pržiti one teške nesretnike koji su istinu smatrali da je laž i okretali se od nje. — Daleko će biti od te strašne vatre oni koji su se savršeno čuvali i imetak svoj dijelili tražeći da kod Boga čisti budu. — Radi učinjenog dobra neće niko nagrađen biti. — Samo će ta nagrada biti radi traženja Božjega puta i zadovoljstva njegovog Velikog Gospodara. — A Bog će sigurno zadovoljan biti.*

Svemogući Bog je čovjeka stvorio kao društveno biće. Svoj uspjeh i svoju sreću u životu može čovjek samo postignuti u svojoj zajednici, ako pomaže svojim radom razvitku zajednice. Zato nas Svemogući Allah u ovom poglavlju upućuje da proučavajući Njegove velike znakove iz njih crpimo pouku, da svojoj sreći i svome zadovoljstvu utremo puteve. Bog nam kaže i naređuje da iz dana i noći crpimo pouku, da promatramo kako on savršeno na zemlji život stvori. Muško i žensko stvori da bi se život na zemlji održavao. Pouči nas da će sa lakoćom životne poteškoće savladati samo oni, koji za zajednicu žrtvuju, koji se čuvaju i boje posljedica svog nerazumnog rada. Upozori nas, da će teško stazom života broditi svi koji se ogreše o Njegovu veliku zapovijest pomaganja bližnjega. On nam je pokazao puteve kojima treba da idemo, ali nas upozorava da se u svoje snage previše ne pouzdavamo, nego da ga molimo da nas on pomogne u životu našem. Zato nam kaže da on samo upućuje na pravi put, da je on izvor dobra, koje trebamo od Njega tražiti. Reče nam, škrtica i nevaljalac koji živi u svojoj zajednici, a neće da se svojoj zajednici oduži, koji misli da bez pomoći Božje može da živi, da će nastradati. Ali i oni koji dobra čini, i koji se opačinama podaje treba da bude svjestan sve što čini, da sebi čini. Zato Bog kaže da je on prvi i posljednji da mu ne koriste dobra djela smrtnika a niti mu štete opačine njihove.

Svemogući Allah upozorava ljude na njihove dužnosti, nalaže im da rasumom svojim dolaze do spoznaje istine. Koji se budu ogriješili o ovaj Njegov veliki poziv stići će ih teška kazna. Paklenski plamenovi sagorjevaće i uništavati ovake nesrećnike. Teška je kazna onih, koji se ogriješe o dužnosti svoje zajednice, koji svoje snage ne žrtvuju za dobro svoje zajednice. Ova će kazna stignuti samo teške nesrećnike, bijednike duha. Ali oni koji budu slijedili zapovijed Svemogućega Allaha, koji se oduže svojoj zajednici zaslužiće veliku nagradu, stići će ih zadovoljstvo Velikog Gospodara Vasione jer su udovoljili svojim životnim ciljevima, jačajući snagu svoje zajednice i pomažući je u svakom pravcu.

Neka nam vazda pred očima stoje velika djela neumrlih velikana koji su se sa svojim radom žrtvovali za dobro zajednice. Neka nam lebdi pred očima lik velikog Ebu-Bekira koji je svim snagama svojim pomagao slabašnu muslimansku zajednicu u prvim njenim početcima. Neka nam lebdi pred očima veliki lik junačine Bilala, koji se izlagao i največim patnjama i nevoljama pobješnjelih mekanskih mušrika, koji nije htio odstupiti od svog velikog uvjerenja da je najglavniji cilj čuvati jedinstvo zajednice i pomagati i jačati tu zajednicu. Sjetimo se sa grozom nesretnika i bijednika Ebu-Džehla i Halef-bin-Umejeta koji su se urotili da cijepaju zajednicu da joj podravljaju snage njezine.

Moramo težiti da postignemo svoje dobro i sreću a to ćemo samo postignuti ako budemo slijedili zapovijedi i odredbe svemogućeg Tvorca koji nam reče da samo prema našim djelima nagradu i kaznu postizavamo.

—

Utisci sa otvorenja džamije u Ivančićima

U petak 25. oktobra otvorena je u Ivančiću, jednom selu sarajevskog sreza novosagrađena džamija. Još prije tri godine su ovu džamiju sagradili požrtvovni težaci iz Ivančića i okolnih sela u džematu Čifluk Crna Rijeka.

Požrtovnosti koju naš seljak pokazuje u podizanju vjerskih objekata mora se čovjek diviti, ali s druge strane mora najoštrije osuditi one, koji idu tako daleko pa tu požrtvovnost čak i bagatelišu. U ovim teškim vremenima ekonomske krize, naš muslimanski seljački svijet pokazuje veliki samoprijegor i požrtvovnost, žrtvuje i daje toliko da se čovjek mora čuditi odakle i kako on ta sredstva smaže. Samo iskrena ljubav prema vjeri može čovjeka ponukati na ovakove žrtve. Iz ovoga moramo stvoriti jedan podpuno tačan zaključak da je naš seljak kulturno mnogo konstruktivniji od našeg građanina, jer živi u mnogo težim prilikama. To je nepresahnjivo blago moralnih vrednota koje treba čuvati i njegovati i te vrednote još jače razvijati.

Ali bolna je pojava u našem društvenom životu da mi toj našoj velikoj snazi ne posvećujemo dovoljno pažnje, i u koliko je posvećujemo vrlo je slaba i neznatna. Naš seljak ima mnogo smisla za kulturni vjerski život. Samo mu treba pokazati put i način kako će on da se u tom pravcu razvija. To bi bila naročita dužnost mjerodavnih vjerskih faktora koji bi morali maksimum svoga rada posvetiti kultiviranju i unapređivanju moralnih vrednota našeg čestitog seljaka. Mjerodavni vjerski faktori po svojoj službenoj dužnosti a i po svojoj moralnoj odgovornosti koja je vrlo velika, trebali bi biti u stalnom dodiru sa našim seljačkim svijetom, koga oni vrlo rijetko obilaze i viđaju.

Jedan vrlo značajan momenat koji nam govori o slabom staranju oko razvijanja ove kulturno humanitarne svijesti kod našeg seljaka je slučaj sa otvaranjem džamije u Ivančiću. Kako rekosmo još prije tri godine dana seljaci su sagradili ovu džamiju o svom trošku ne tražeći od vjerskih vlasti ni jednog dinara da im pomognu pri podizanju ove džamije. Oni su doprinijeli velike žrtve, sagradili su sebi džamiju, tu kulu svetilju, i bili su sretni i radosni kad su to lijepo djelo dovršili. Nijesu mogli ni pomisliti da će morati tri godine čekati da im se dozvoli otvaranje ove džamije. Ali eto to je jedna kruta stvarnost. Pravile su im se razne smetnje pod izgovorom da treba džamiji osigurati sredstvo za izdržavanje, kao da bi ti ljudi koji su toliko pažnje i toliko truda dali podižući ovu svoju dragu zgradu, zanemarili i zaboravili da je njihova dužnost da tu džamiju i održavaju, da plaćaju imama i drugo. Tri godine je bilo nepotrebnog trčkaranja, i nepotrebnog ubijanja volje i poleta kod ovih požrtvovnih ljudi, koji bi davno bili osigurali sva ta sredstva da se je na zgodan i pristupačan način s njima postupalo. Ali birokracija, koja se nepotrebno uvukla i u našu vjersku administraciju pokazala je loše strane svoga rada. Mjesto da se ovi seljaci ohrabre i osokole, da im se izrazi zahvalnost za ovu njihovu požrtvovnost, oni nailaze na smetnju kod onih koji bi trebali da ih savjetom pomognu. Odgovorni vjerski faktori nijesu nikad ni pokušali da poučno djeluju među ovim seljacima, da ih upozore na njihove dužnosti, da u njima probude ljubav i požrtvovanje kako bi mogli izvršiti ono što izvjesni propisi traže i zahtijevaju. Suhoparna akta kad se radi o stvarima koja dolaze iz pobuda požrtvovanja ne postizavaju nikakva uspjeha. Tu može uspješno djelovati samo živa riječ. Naš je seljak najsposobniji da u svoju dušu i svoje srce nakalemi lijepu i poučnu riječ, da je svojski prihvati i primi pa makar se od njega i najveće žrtve tražilo. Bio sam svjedokom spontane svijesti ovih seljaka koji su ustrajali u svojem zahtjevu i konačno su pobijedili. Ova ustrajnost zadivljuje i napunja nas vjerom da se među našim svijetom sve dobre akcije kad se jedanput započnu mogu i moraju završiti po cijenu najvećih žrtava. O ovome odgovorni vjerski faktori moraju da povedu ozbiljnog računa i iz ovog moraju da povuku pouku, da je naš narod ustrajan u svim dobrim i korisnim akcijama, da on jedno započeto djelo neće ostaviti na pola puta. Pored ove najveće krize seljani Ivančića i okolnih sela podigli su jednu zgradu i doveli je pod krov koja treba da osigura sretstva za održavanje novo podignute džamije. Da su odgovorni vjerski faktori na zgodan način postupali sa ovim svijetom ova bi zgrada davno bila podignuta, i bio bi postignut onaj cilj za kojim je narod težio i za kojim su težili pozvani vjerski faktori čuvajući svoje propise.

Ovo je jedan eklatantan primjer koji nam jasno pokazuje da u vjerskom, kuhturnom i humanom životu ne mogu uvijek vrijediti razni propisi i odredbe koji su mnogo puta smetnja da se u narodu budi istinski vjerski osjećaj, požrtvovnost i dobrotvornost. Ovo nije jedinstven slučaj da se ovako birokratski postupalo u stvarima koje ne trpe birokratizma, nego traže živu riječ koja mora da duhove probuđuje i pdstrekava.

Ovakovih i sličnih slučajeva gdje se ometalo razvijanju kulturne i humanitarne svijesti kod našeg svijeta bilo je u više slučajeva. Mora se požaliti da kod nas nije razvijen smisao kolektivne saradnje u promicanju općih interesa zajednice. To se slobodno može reći i za naše odgovorne vjerske faktore, koji razvijanju te humanitarne svijesti ne posvećuju onoliko pažnje kako je to slučaj kod predstavnika drugih vjera. Nebi se smjeli ponoviti ovakovi i slični slučajevi kakav je bio sa otvaranjem džamije u Ivančiću, nego ova nastojanja treba što više promicati i razvijati, buditi u svijetu smisao i hrabriti ga da doprinosi što veće žrtve, jer ako se naš svijet priuči na maksimalna žrtvovanja u promicanju opštih kulturnih i humanih ciljeva, onda ćemo istom moći osigurati i obezbijediti nesmetan razvitak i opstanak islamskoj zajednici.

Kod ovoga moramo se osvrnuti na još jednu činjenicu koja je od naročite važnosti za razvijanje pravilnog vjerskog života na našem selu. To je pitanje imama matičara i uređivanje

njihovih središta u njihovim džematima. Ovdje treba posvetiti naročitu pažnju da svijetu što više bude olakšan saobraćaj sa njihovim vjerskim pastirom u pojedinim džematima. Jedan uočljiv primjer je kako se u ovom pogledu postupalo središte džematskog imama u Čitlik Crnoj Rijeci. I ako su Ivančići središte ovog džemata, jer sva sela ovog džemata gravitiraju prema Ivančićima, ipak se središte imamata nalazi u jednom selu koje je na samoj granici džemata. Štetnost ovoga je vrlo jasna a ovo nije jedinstven slučaj pa bi ovom pitanju odgovorni vjerski faktori morali posvetiti što veću pažnju i nastojati da se ove pogreške isprave.

Pred uspostavljanjem široke autonomije Islamske Vjerske Zajednice

KOMISIJA ZA IZMJENU ZAKONA I. V. Z. ZAVRŠILA JE RADOM.

Ovih dana završen je rad na izmjeni zakona o Islamskoj Vjerskoj Zajednici, koje treba da se izvrši na temelju ovlaštenja koje je Narodno predstavništvo dalo Kraljevskoj vladi članom 55. Finansijskog zakona za g. 1935.—1936. Komisiju su sačinjavali stručnjaci ministarstva pravde i stručnjaci za muslimanske vjerskoprosvjetne stvari iz redova muslimanskih javnih radnika. Kako smo javili, iz Sarajeva su saradivali na izmjeni zakona I. V. Z. gg. Fehim ef. Spaho i Salih ef. Bašić.

Komisija je podnijela već svoj izvještaj ministru pravde zajedno s nacrtom novoga zakona o I. V. Z. Članovi komisije rukovodili su se u svom radu iskustvom stečenim sa sada važećim zakonom o I. V. Z., a pridržavali su se i direktiva izraženih već u govorima ministra gg. dr. Mehmeda Spahe i dr. Šefkije Behmena, s kojima se saglasila i Kraljevska vlada.

Po predloženom projektu o Islamskoj vjerskoj zajednici vraća se vjersko-prosvjetna autonomija kako je postojala do 1930. Autonomija se, što više, stavlja na još širu, potpuno demokratsku bazu. Dok je prije bilo glasanje javno i ograničeno s poreskim censusom, prema novom zakonu biće glasanje tajno i bez cenzusa. Svi vjersko-prosvjetni funkcioneri i organi biće birani neposredno, izuzev ulema-medžlisa i Reis-ul-uleme. Sjedište Reis-ul-uleme prenosi se, kao što je poznato, ponovno u Sarajevo kao tradicionalno kulturno središte bosansko hercegovačkih muslimana.

Novi zakon o Islamskoj Vjerskoj Zajednici stupiće na snagu riješenjem ministarskog savjeta.

Lisanudin:

Naprednoj islamskoj omladini

Najznamenitiji faktor kod svakog naroda je bez sumnje omladina na kojoj svijet ostaje i koja igra presudnu i značajnu ulogu na svim životnim poljima kod svake zajednice. Svi kulturni narodi u prošlosti i sadašnjosti pa i u budućnosti posvećivali su, posvećuju i posvećivaće najveću pažnju da svoju omladinu odgoje i učine je korisnim članovima zajednice. »Naša su djeca naša pluća, — veli Muhamed a. s. i tim je naglasio veliku ulogu omladine u islamskoj zajednici. Kur'an je stavio među najosnovnije i najvažnije dužnosti muslimanima, da posvete veliku pažnju odgoju svoga mladeg naraštaja, da u njihove mlade duše usade i utkaju klice etičkih i moralnih principa nedostiživog Islama, kako bi oni na pozornici životne borbe izašli kao pobjednici. Historija Islama nam je nepobitno dokazala da je islamska zajednica napredovala i slavila svoje dane dok su muslimani mlađim naraštajima podavali pravi i ničim nenatrunjeni islamski odgoj, islamsku etiku i moral koji je bio kompas u životu i uvijek ih vodio sreći i napretku da poberu blagotvorne plodove u ovoj dolini suza i tim im dali mogućnost da zasluže mir i spokojstvo na vječnom životu. Ukratko rečeno za omladinu koja je oboružana islamskim moralom i čudoređem i nepatvorenim islamskim odgojem pa onda naobrazbom, logično proizlazi da joj je osiguran uspjeh u životu. Samo islamski odgojena omladina može da sa pouzdanjem prevali trnovite puteve u životu, može da se odupre svim udarcima i životnim nevoljama.

Omladina sa slabim vjerskim odgojem, bez istinskog islamskog morala u svome životu uvijek bilježi neuspjehe i razočaranja, koja idu na račun okolice i čitave islamske zajednice uopće. Kriminal među muslimanskom omladinom za koje nam je živi svjedok dnevna štampa, razni zločini i zle navike svode se na pomanjkanje islamskog odgoja. Savremena muslimanska omladina živi i djeluje u eri kada materijalizam i ateizam ta bijedna pastorčad savremenog života kao i mnogi poroci sadašnjice podgrizavaju temelje najkulturnijih zajednica i dovode ih do postepenog opadanja i konačnog rasula. Epidemija bezvjerstva danas se širi velikom brzinom i za sobom ostavlja pustoš.

Vjetrovi ateizma, bezvjerstva kao i drugih savremenih poroka siju sjeme amoralne truleži i protuislamski korov koji se postepeno uvlači među muslimansku omladinu i ona tako naoružana ulazi u život i truje našu islamsku porodicu i islamsku zajednicu. Ljudi odnosno muslimanski roditelji zabavljeni stvaranjem svakidanjeg posla, da privrede zaradu za životnu egzistenciju svoje porodice ne posvećuju veliku važnost odgoju svoje djece u duhu Islama. Kotač ateizma i razornog djelovanja mnogih poroka smrvili su mnoge naše muslimanske omladince. Mnogi muslimanski omladinci usljed slabog vjersko-moralnog odgoja i radi pomanjkanja islamskih i čudorednih principa ona podliježe socijalnim zabludama, zlim navikama i savremenim nastranostima koje mu koče normalni etički, moralni i umni razvitak. Logično je da će danas sjutra ovaki tipovi muslimanske omladine, kada stupe u javni život razorno djelovati u svojoj sredini.

Uzroke mnogim nastranim i štetnim nazorima muslimanske omladine trebamo tražiti u slabom odgoju i pomanjkanju islamskih vrlina.

Mnogi nastrani i nazadni nazori nastali su kao plod ateističke literature i ateističkih pisaca o čijim djelima izvjesni tipovi sa zanosom govore i smatraju ih evanđeljem svoga života. Jedan izvjestan dio omladine živi bez ideala i bez izgrađenih pogleda na svijet i život. Kod takovih se tipova ispoljava slabost duha kao i apsolutno pomanjkanje smisla za duhovna stvaranja, kulturna djela i stremljenja. Varaju se oni pojedinci među muslimanskom omladinom u kojima je ugušen svaki smisao morala i islamske etike, da su napredni i inteligentni ako misle, da su neke islamske ustanove nazadne, ako niječu Boga i prezirom posmatraju sve ono što je islamsko kao i svi njihovi nastrani nazori koji su proizašli kao plod raspaljenih umova i bolesnih ambicija.

Mi imamo svijetlih primjera među našom omladinom pune poleta i islamskih vrlina kojima pravac u životu daje Kur'an a ne ateistička literatura. Imamo jedan dobar dio među muslimanskom omladinom koja oboružana islamskim moralom i savremenom naobrazbom i sa pravim idealima stupa na pozornicu životne borbe i daje sve svoje intelektualne snage za vjersko prosvjetni, kulturni i ekonomski napredak našeg zaostalog muslimanskog svijeta. Omladina koju je odgojio i iškolovao narod a koja se kasnije svim svojim bićem i dušom i umnim sposobnostima predaje u službu islamskom elementu i širim slojevima može i ima prava da budu njegov pravi predstavnik i njegov vodić. Omladina naoružana sa visokim moralnim principima Islama i pravom naobrazbom može da bude lučonoša islamske zajednice. Potrebno je rasvijetliti ovaj pojam napredne muslimanske omladine za razliku od onih koji svojim djelovanjem i radom to ne zaslužuju. Smiješno bi bilo smatrati za naprednu muslimansku omladinu one koji misle, da je fes mjerilo naše kulturne zaostalosti koji slijepo oponašaju najnegativnije tekovine zapada a još manje imadu prava da budu napredna muslimanska omladina koja razorno djeluje i ne radi za narod. A najmanje se pak mogu smatrati naprednim — koji su došli do tolikih »spoznaja« da niječu egzistenciju Božju ili neukom svijetu razvijaju misli, da traži čovjekovo porijeklo u zoološkom vrtu.

(Svršiće se.)

Širite »ISLAMSKI GLAS«

PODLISTAK:

Kur'an

(Nastavak.)

Neki kažu, da su stihovi Imreulkajsovi najljepši u kojima opisuje ljepotu žena i pjeva o konjima; Nabigini stihovi su najljepši kad pjeva o ratu, Ašatovi kad pjeva o vinu i radostima zemaljskim; Zuhejrovi kad ističe razne vrline i nadanje, a Kur'an je riječit u svakoj vrsti govora, i kad potiče na što, i kad zastrašuje, kad prekorava, savjetuje i govori o Božanskim svojstvima i moći Božjoj.

Neki kažu da je Kur'an temelj svih nauka, kao metafizike, dogmatike, pravnih nauka i osnovnih zasada te nauke, leksikografije, sintakse, gramatike, morfologije, stilistike, moralke, prirodnih nauka i čega još sve hoćeš. Ko bi bio u stanju da opiše Kur'an, taj bi morao imati nadljudske snage a istaći ljepote kuran'skog stila i opisati ih, to je za jedno ljudsko pero, pa makar bilo i najgenijalnije, nemoguće.

Neki govore, nemajući šta drugo da kažu, da je Kur'an Božja objava, bio bi objavljen bez prekidanja. Kur'an govoreći o tome kaže: »Govore oni koji ne vjeruju, zašto njemu (Muhammedu) Kur'an nije objavljen kao jedna cjelina«. — Koji s te strane prigovaraju Kur'anu, temelje to na jednom utvrđenom običaju što dobri pisci, govornici ili pjesnici svoje napise, govore ili pjesme svršavaju bez prekida ne rastavljajući to i ne radeći malo po malo i od vremena do vremena. Kur'an je naprotiv postepeno objavljen kako su to prilike i potrebe zahtijevale. Ovim neozbiljnim kritičarima se može slobodno odgovoriti kad prigovaraju tome što je Kur'an postepeno objavljivan, da oni sačine i jedan najmanji odlomak koji bi sličio Kur'anu, ako misle da taj njihov prigovor ima smisla, pa će doći do potpunog uvjerenja, da je Kur'an Božja objava i da se u tome što je postepeno objavljivan nalazi velika mudrost.

Kur'an je razdijeljen na poglavlja, da bi se tako mogli lakše snaći i da bi lakše mogli pojedine odredbe i zapovijedi zapamtiti gdje i na kom se mjestu nalaze. Osim toga kad čitaoc, koji uči Kur'an završi jedno poglavlje ili odsjek sa većim raspoloženjem počinje da uči drugo poglavlje ili odsjek, kao i putnik kad prevali jedan kilometar ili milju sa većim raspoloženjem se odlučuje da i daljni koji kilometar puta još prevali. Nadalje je Kur'an podijeljen na džuzove (tridesetine), hizbove i t. d.

ŠEJH MUHAMMED ABDUHU O KUR'ANU.

Veliki učenjak Muhammed Abduhu je posvetio jedno naročito poglavlje o Kur'anu u svom djelu »Risaletul-tevvidi, koje ovdje prenosimo. Ovaj veliki učenjak raspravljajući o nedostiživosti Kur'ana kaže: »Do nas je došla vijest potkrijepljena najtačnijim i najsigurnijim historijskim podacima u koje ne možemo ni u kojem slučaju posumnjati, da je Božji Poslanik u pravom smislu riječi bio ummija — neuk bez da je ikad ikakve škole vidio ili pred kakvim učiteljem učio. Čitava historija čovječanstva govori da je On donio knjigu, koja mu je bila objavljena. Ta knjiga je Kur'an, koju su muslimani najljubomornije i sa najvećom pažnjom i poštovanjem sve do danas sačuvali.

Ova knjiga sadrži vijesti o prošlim narodima, o kojima će naći pouke današnja i buduća pokoljenja. Iznosi istinske događaje o ovim narodima, a pobija sve zablude i legende, i to sve na jedan poučan način. Priča o životu Božjih poslanika ono, što je Bog htio da nam o njima kaže kao i o njihovom odnosu sa narodima kojima su bili poslani. Izlaže, što su Božji poslanici radili među ovim narodima i uzima ih u zaštitu i brani ih od raznih podvala i neistina, kojima su se ovi narodi nabacivali na ove poslanike. Prekorava učenjake i svećenike raznih naroda što su izvrtali i iskrivljavali vjerske istine, i u njih unosili razne zablude i priče izvrćući sadržaj ovih objava. Postavlja propise i odredbe ljudima, koje odgovaraju njihovim životnim potrebama. Ističe koristi koje će ljudi imati ako budu radili i držali se njegovih odredaba. Sa svojim propisima Kur'an unosi pravednost u ljudsko društvo učvršćavajući zajedništvo i ljubav među ljudima. Dalje iznosi kolika je šteta za ljude ako budu zanemarili njegove odredbe, okrenuli se i udovoljili od ovog duha što ga je Kur'an postavio. Sa ovakim svojim odredbama i propisima Kur'an je nadmašio propise i odredbe svih vjerozakona, koji su prije njega objavljeni. Nakon toga Kur'an donosi mnogobrojne mudre pouke, savjete, moralne zasade, koje u dušu ulijevaju strahopoštovanje, a razum gone na razmišljanje. Ukratko, svojim učenjem čitavom čovječanstvu otvara prave vidike i ukazuje mu prave puteve, koje će ga dovesti do punog napretka.

Kur'an je objavljen u periodu, koji je po sudu svih priznatih filoloških stručnjaka bio dostigao svoje savršenstvo u govorničkoj i pjesničkoj vještini kod Arapa, u periodu koji je obilovao sa mnoštvom najboljih pjesnika i govornika. To je bilo doba najvećih govorničkih i pjesničkih takmičenja među svima arapskim plemenima na Arapskom poluotoku. Najslavniji je pobjednik bio onaj, koji bi u govorničkim i pjesničkim utakmicama odnio pobjedu.

(Nastaviće se.)

Muslimani u Bugarskoj

U posljednje vrijeme pisalo se mnogo u islamskoj štampi o lošim prilikama bugarskih muslimana: da bugarska vlada vrši velik pritisak nad svojim podanicima islamske vjere. Kako ove vijesti ostavljaju zaista vrlo loš utisak na muslimane cijelog svijeta, — jer muslimani cijelog svijeta, iako razbacani tamo amo po zemaljskoj kugli ipak pored sve velike udaljenosti povezani su čvrstim duhovnim vezama i jednako svi osjećaju da su braća — to je glasilo bugarskih muslimana »Medenijjet« u svom 59. broju od 31. jula 1935. god. donijelo opširan članak u kome se prikazuju prilike tamošnjih muslimana, nastojeći da dokažu svojoj braći izvan svoje domovine kako je idealna politika bugarske vlade prema manjinama u Bugarskoj a naročito prema muslimanima koji tamo sačinjavaju najveću manjinu.

Čitaoc toga članka, dobit će istina, dosta povoljan dojam o svojoj braći u Bugarskoj, jer su oni, po pisanju toga lista, potpuno slobodni, uživaju sva vjerska, kulturna i građanska prava kao i ostali podanici države.

Bugarski muslimani imaju sva prava i slobodu koja su potrebna svakom narodu koji želi sačuvati svoj vjerski i narodni život« — kaže se u početku toga članka.

Da opravda tu svoju tvrdnju citira pisac toga članka (glavni urednik »Medenijjeta«) paragrafe bugarskog državnog zakona.

U Bugarskoj postoji 22 šeriatska ureda. Pri svakom uredu ima po jedan muftija (šeriatski sudija), šeriatski vježbenik i bugarski sekretar. Vlada financira ove urede kao i njihovo osoblje. Nad šeriatskim sudijama je vrhovni muftija koji je sa sjedištem u Sofiji, prestonici Bugarske.

Skoro u svakom mjestu u kome sta nuju muslimani postoje i mektebi ibtidaijje sa četiri razreda. U nekim gradovima postoje niže medrese. U Smirni se nalazi »Medresetun-Nuvvab« koji sprema šeriatsko sudačko činovništvo Ovaj je zavod otvoren 1922. godine a ima tri tečaja: niži, srednji i viši. Apsolventi srednjeg tečaj ovoga zavoda postaju imami, hatibi i vjeroučitelji dok viši tečaj sprema muftije i dr.

Iz izloženoga naoči izgleda, da muslimani u Bugarskoj uživaju slobodu koja im je potrebna za očuvanje vjere i vjerskog života, da imaju svoje zavode koji im daju vjerske ljude, i t. d.

Ne sumnjamo da je »Medenijjet« morao donijeti takav jedan članak.

— Tdž. —

Mehmed Alube paša o svojim utiscima na putu po Indiji

Na poziv »Udruženja mladih Muslimana« u Aleksandriji, poznati muslimanski borac i vođa Muhamed Ali Alube paša, održao je u prostorijama ovog udruženja interesantno predavanje o svojim utiscima sa putovanja po Indiji, koje našim čitaocima prenosimo iz kairskog »Savtul-Islam«.

U početku svoga predavanja Alube paša izrazuje svoje zadovoljstvo što ga je Udruženje mladih Muslimana pozvalo da održi predavanje o prilikama Muslimana u Indiji, pa nakon toga nastavlja: »Pod kraj god. 1932. uputio sam se iz Kaira, a ovdavde preko Transjordanije u Irak. Iz Iraka sam se zaputio u Basru, pa preko Perzijskog zaliva u Indiju. Povratio sam se preko Adena u Suez. Na putu sam se zadržao pet mjeseci, od toga dva mjeseca u Indiji. Ovdje je trebalo ostati dulje da bi se dobro mogle upoznati prilike u Indiji. Odlazeći iz arapskih zemalja, čovjek osjeća da dolazi u jedan njemu tuđi kraj, jer među Arapima vlada jedinstveni arapski jezik, jezik Kur'ana, a vjera Islam je jedinstvena svima. U Indiji su prilike posve drukčije. Podjeljenost naroda i podjeljenost vjera, a uz to velika jezična podjeljenost, jer narodi Indije govore stotinama raznih jezika.

Stigli smo u Karaši. Pa šta smo vidjeli? Vidjeli smo u prvi mah Indijce koji nas različito dočekuju od naše braće u arapskim zemljama. Musliman Indijac je poprimio mnoge indijske običaje. Oni pozdravljaju ovako: Ispruže dlanove, pa ih onda saviju. Dalje je običaj, da gostu koji dođe pri dočeku stave na vrat vijence od raznog cvijeća. U Karašiju su na dočeku meni na vrat objesili vijence od cvijeća i ruža. Običaj je da se sa svakim uglednijim gostom ovako postupa.

U Karašiju su nas dočekali mnogobrojni uglednici i učenici njihovih škola i čim sam stigao na stanicu, stavili su mi ove vijence na vrat. U prvi mah me ovo zbunilo, pa sam pitao šta ću sa ovim učiniti. Reklo mi se da malo očekam, jer da je običaj da se sa ovim vijencima ide do automobila. Bojao sam se da me ne vidi koji fotograf, pa da me ne fotografiše. Ali poslije kratkog vremena priučio sam se na ovo.

Osim toga, običaj je da pred onim kome priređe svečan doček, ide jedna grupa odličnijih ljudi. Kako oni pozdravljaju svoje goste? U arapskim zemljama obično se gost pozdravlja sa »živio« ili »Allahu ekber«, ali u Indiji pozdravljaju sa Narej-tekbir t. j. glas tekbira Allahu ekber.

Grad Karaši je prijestolnica Senda. Send je indiska pokrajina koja je najbliža arapskim zemljama i do Senda su počela osvajanja Indije. U Sendu se nalazi zemlja slična rapskoj zemlji i arapskom pijesku, a deve su mnogo veće od drugih vrsta deva u ostalim krajevima. Isto tako i goveda i bikovi. Pokrajina Send pripada Bombaju, a Muslimani nastoje da je odvoje od Bombaja i učine je samostalnom, pošto su tri četvrtine stanovništva Muslimani. Ukupan broj stanovnika ove pokrajine prelazi preko 4 milijona. Postoje velike razmirice među stanovništvom ove zemlje, i njenom prijestolnicom Karaši, koji hoće svu političku vlast da uzmu u svoje ruke. Karaši broji oko 250.000 stanovnika koji su pretežno Muslimani, ali mi je teško kad kažem da je u godini 1932. u tom gradu bilo 337 advokata nemuslimana, a Muslimani, koji sačinjavaju ogromnu većinu toga stanovništva samo 6. Iz Karaša smo putovali u Bombaj, gdje sam također vidio vrlo interesantnih stvari. Četvrtinu stanovništva sačinjavaju Muslimani. Ovo je velik grad, koji dosta sliči Aleksandriji. Ovaj grad je pravi mozaik u vjerskom pogledu. Razni vjerski običaji privlače i izazivaju znatiželju stranca, a naročito vjerski običaji Parsa, koji su se ovamo doselili nakon što je Perzija bila osvojena po Muslimanima. Ekonomski su vrlo dobro situirani, a kulturno također su mnogo naprednjiji od ostalih Indijca. 95% ovih Parsa je pismeno i svi se bave trgovinom ili zauzimaju uglednije položaje u državnoj službi.

Kad se Muslimanu Indijcu kaže da je Indijac, naljuti se, nego naročito naglašava: »ja sam Musliman Indijac«. U god. 1932. stanovništvo Indije je brojilo 335 miliona, a broj Muslimana je iznosio oko 80 miliona. Najinteresantnije što se u Bombaju može vidjeti jesu posmrtne svečanosti Parsa. Kod njih je običaj da mrtvace spaljuju, a kad ih nose do zgarišta, onda im na vratove stavljaju velike vijence od ruža i raznog cvijeća. Ovo se smatra kao velika počast. Umrlu djecu bacaju u Rijeke. Parsi imaju naročito izrađene kule, na koje postavljaju mrtvace, pa ih tako ostavljaju pticama, da ih u tren oka raspačaju. Predavač ističe da je za vrijeme svoga boravka u Bombaju nekoliko puta posjećivao ove kule i da nikad nije mrtvaca mogao vidjeti. Vidio je samo svećenike i upitao ga: »kako vi to tako ostavljate vaše mrtvace?«, a ovaj mu je odgovorio: »zašto da ih pokopavamo u zemlju kad će ih i tamo crvi pojesti.« Kako se ove kule nalaze na vrlo prometnom mjestu interesovao sam se zašto vlasti ne zabrane, da se mrtvaci postavljaju na ovim kulima, pa mi je odgovoreno, da Parsi uživaju veliki ugled i da vlasti nemaju snage da ove kule uklone i prenesu u zabitnija mjesta.

Naročito su moju pažnju svratili u Simli kreštavi glasovi u parku, koji se nalazio uz hotel. Tu sam vidio majmune kako se igraju i skaču. Viđio sam mnogo Paria kako prose po ulicama i stanicama, pa sam izgledao kad ću i kojeg majmuna naći među ovim prosjacima. Na nekim stanicama sam vidio majmune kako silaze sa drveća i zastajkuju, iščekujući da im putnici dadu hrane. Ovo se u Indiji događa samo zato, što Indijci majmune u velikoj mjeri poštuju.

Dalje Mehmed Ali paša govoreći o Delhiju, prestonici Indije i Hajdarabadu kaže, da se na svakoj stanici nalaze posebne kuhinje i to: Muslimanska kuhinja i evropska kuhinja. Također i voda je posebna za muslimane i evropejce. Muslimani neće da piju vodu iz ruku Hindusa a tako isto i Hindusi iz muslimanskih ruku. Glavni uzrok je ovome — ne miješajući u to politiku — što Muslimani jedu meso a Hindusi to ne dozvoljavaju. Hindusi vjeruju da duša ljudska prelazi u tijela ovih životinja i zato naročito poštuju životinje. Naročito ćemo se osvrnuti na pitanje Muslimana u Indiji. Muslimani su u prošlosti bili gospodari Indije i svi su vladari bili od Muslimana. Oni su posjedovali dvije trećine indijske zemlje usprkos tomu što su bili znatna manjina. Nakon dolaska Engleza u Indiju vođe Muslimana su počele nagovarati i Muslimane da bojkotuju škole koje su Englezi otvarali. Hindusi su najveći neprijatelji Muslimana, a indiski nacionalizam smrtna bolest njihova. Zato vidimo da muslimanska ulema izdaje fetve u kojima oglašava za nevjernika svakog onoga koji uči engleski jezik. Radi toga su se punile škole sa Hindusima. Muslimani su bojkotovali škole, a svojih nijesu otvarali i došli su u zavisan položaj. Muslimani koji jedu meso i koje treba da im snagu pojača, postali su slabi. Hindusi su postali jaki i ako ne jedu meso, ali se zato kulturno u raznim pravcima podižu. Muslimani su slabi pa usprkos tom svemu Islam se u Indiji širi u velikoj mjeri, naročito među Parijama sa kojima Muslimani druguju, a Hindusi ih preziru.

OVOGODIŠNJI IZGLEDI ZA HADŽ.

Prema mekanskom »Umul Kuratu« ove godine su hadžije iz Indije počele ranije pristizati pa prema pisanju ovoga lista ovogodišnja posjeta indijskih hadžija biće mnogo veća, nego je to bilo prošlih godina, pošto su ekonomske prilike u Indiji vrlo povoljne.

Isto tako ekonomske prilike na otoku Javi su poboljšane, pa će priliv ovogodišnjih hadžija sa Jave biti naročito velik.

PITANJE HIDŽASKE PRUGE.

Komisija koju je imenovala vlada Suudije za pregled hidžaske pruge pod vodstvom Rešid Elgazata, izvršila je povjerenu misiju, kako javlja »Umul Kura« vratila se natrag u Medinu. Očekuje se da će ova komisija ubrzo početi sa radom na donošenju zaključaka oko popravaka i uređenja ove pruge.

POVLASTICE ZA POSJETNIKE BEOGRADSKE RADI OSTANICE.

Ministar saobraćaja odobrio je povlasticu u pola cijene na državnim željeznicama pri odlasku i povratku posjetnicima radio izložbe u Beogradu, koja se održaje od 27. oktobra do 5. novembra. Posjetnici će na polaznoj stanici kupiti cijelu kartu, koja im važi za besplatan povratak uz potvrdu radio kluba Beograd, da su posjetili izložbu. Povlastica važi od 25. o. mj. do 7. novembra u svim razredima osim IV. u svim vlakovima osim ekspresnim.

Mustafa S. Busuladžić:

Islam i Abesinija

Najvažniji događaji koji se odigravaju na pozornici savremenog života su bez sumnje sukobi na afričkom kontinentu. Prekid diplomatskih odnosa i ratni sukobi između Italije i Abesinije svratili su na se pozornost svjetske štampe i cjelokupne diplomacije, a specijalno onih država čije se interese sfere križaju u Africi. Ovi se događaji budno posmatraju u javnim i političkim krugovima, jer bi mogli da raspire ratnu iskru van zaraćenog teritorija, koja bi zapalila čitav svijet i dovela ga u vrtlog posvemašnjeg rasula. Skoro u čitavom, a specijalno islamskom svijetu vladaju simpatije za Abesiniju a pogotovu onda kada se uoči da se ova slabo naoružana zemlja sukobila sa jednom europskom silom, čija vojska snabdjevena svim tekovinama moderne tehnike stupa u nepravednu borbu da ugasi iskru slobode jedinoj samostalnoj državi afričkog kontinenta. Izrazite simpatije islamskog svijeta za Abesiniju nijesu bez osnove i razloga. Uzroke tim iskrenim simpatijama i osjećajima trebamo tražiti u historiji Islama čije je širenje i poslanički poziv Muhamedov a. s. usko vezan za ovu zemlju. Istaknemo li još i to, da danas u Abesiniji živi preko četiri miliona muslimana i da Islam svaki dan dobiva sve više svojih sljedbenika te da ona živi u prijateljskim odnosima sa svim islamskim zemljama onda je gornja činjenica opravdana i jasna. Radi toga mi ćemo se upoznati sa jednom stranicom islamske historije koja je u vezi sa Abesinijom.

Nama je poznato da je sunce Islama granulo u Meki kada je Muhamed a. s. poslat čitavom čovječanstvu da objavi posljednju i za sve vijekove savremenu Božju objavu. U to doba oblaci tmine i neznanja i barbarstva bili su zasjenili obzorje svih kontinenata, koji su se zastupili pojavom Muhamedovom a. s. čije je srce plamsalo živim plamenom savršenog morala i etike. On odlučno stupa na pozornicu životne borbe i sa nepokolebivom ustrajnošću neumorno radi da dade čovječanstvu mir, bratstvo, pravdu i nepatvorenu demokraciju kao vrhovna načela svoga poslaničkog poziva. Započeti poslanički poziv i objaviti rat neznanju i barbarstvu i smjelo kidati sa nazadnim tradicijama u sredini ogrezloj u zabludama i izaći kao pobjednik mogao je samo čovjek od Boga poslat da usreći ljudski rod. Kada je Muhamed a. s. javno počeo propovijedati Islam, naišao je njegov poziv na veliko ogorčenje mekanskih nevjernika koji su uložili sav svoj trud da ugase svjetlo Vječnih Istina. Kada se je islamska zajednica počela širiti a muslimani Islam javno propovijedati to proizvede silno nezadovoljstvo u nevjerničkim krugovima. Muslimani su bili izvrgnuti najvećim opasnostima i patnjama jer mekanski Kurejševići služeći se mačem u ruci najužasnijim sredstvima nastojali su da zatru trag Islamu i muslimane povrate u staru pogansku vjeru. Oni su ih patili na sve moguće načine: glađu, žeđom, udarcima i zatvorom. Vezali su ih u ropske lance. Stavljali su im na grudi užareno gvožđe, kamenje i pijesak, odvodili ih u mekanske doline da ih prži vrelo sunce. Mnogi ashabi i robovi pali su kao mučenici u borbi za Islam. Naročito su patili Bilala, prvoga muezina u Islamu; stavljali su ga na najveća iskušenja i s njim obilazili mekanske klance ne bi li ga odvratili od prave vjere. Nastojanja su im bila bezuspješna jer je Bilal ostao vjeran i stalno je opetovao: Bog je samo jedan. Idolopoklonici mnogo su patili. Sumejju majku Ammar ibni Jasera koju je na koncu Ebu Džehel kopljem probo i usmrtio.

Sve ove patnje kod muslimana nijesu mogle pokolebati čvrsto uvjerenje da će islamska nauka slaviti konačnu pobjedu. Nadčovječanska pregaranja u životnoj borbi, u borbi za ideale svoje vjere povećali su im uvjeravanje u Božije jedinstvo i Muhamedovo poslanstvo.

Kada je nevjernička rulja mekanskih Kurejševića ispoljila vrhunac neprijateljstva prema mladoj islamskoj zajednici Muhamed a. s, reče svojim drugovima: »Lev ennekum teferrektum fil erdi hatta jedžalellahu lekum feredžen ve mahredžen mimma entum fihi.« »Dobro bi bilo kada bi se razišli po zemlji dok vam Bog ne rastupi nevolju u kojoj se sada nalazite«. Ashabi su ga zapitali: Gdje da idemo poslaniče? Muhamed a. s. svojom blagoslovljenom rukom pokaza na onu stranu gdje se nalazi Abesinija, jer je najvolio da se muslimani u nju isele veleći: da je Abesinija pravedna zemlja u kojoj se nalazi pravedan vladar kod koga se nikom nasilja ne čine.

Kada su muslimani dobili od Resulallaha dozvolu za seobu jedna grupa od 11 muškaraca i 4 žene potajno napustiše Meku i krenuše prema Crvenom moru u mjesecu redžebu 5 god. prije H. (614. po Isa a. s.). Neki se iseliše sa svojim porodicama, a drugi su sami došli do mjesta Šuajbe na Crvenom moru, neki pješke a neki jašući. U Šuajbi se pogode i za pola dukata se ukrcaše u dvije trgovačke lađe i zaputiše se morem prema zapadnoj obali Abesinije u koju su sretno doputovali. Među prvim iseljenicima bio je Osman ibni Afan sa svojom ženom a kćerkom Muhamedovom a. s. Rukajjom, zatim Ebu Huzejfe ibni Utbe ibni Rebia sa ženom Selmom kćerkom Suhejlovom, Zubejr ibnu El-Avam, Mus'ab ibnu Numejr Abdurahman ibnu Avf, Ebu Seleme sa ženom Umi Selemom, Amar ibni Rebia sa ženom Lejlom, Džafer ibni Talib, Osman ibnu Maz'un. Vođa muslimana u prvoj seobi bio je Osman ibnu Affan a neki historičari vele, da je bio Osman ibni Maz'un. Neki vele da uopće nijesu imali vođe.

(Nastaviće se.)

378 godina od postanka Karađozbegove džamije u Mostaru

Lepote! Uz reku, kao labud beo,
Leži Mostar i pun sunca, adidjara,
Sav trepti i stremi s kopljima munara,
Ko da bi nebu poletiti hteo.

A. Šantić.

Mostar, danas neznatno mjesto, na koje će se uskoro zaboraviti, bio je nekada kulturni i privredni centar cijele Hercegovine. Zbog njegovog lijepog položaja i blage klime, Turci su, poslije osvojenja Hercegovine, počeli Mostar, naseljavati i izgrađivati ga na štetu Blagaja, dotadanjeg glavnog grada Hercegovine. Sama narodna poslovica iz toga vremena: »Šeher Blagaj, a kasaba Mostar«, jasno nam pokazuje, da je Mostar prije dolaska Turaka bio malo i nezatno mjestance. Pored ostalih građevina počele su se podizati i džamije, tako da je prva džamija u Mostaru sagrađena godine 1473. Od tada pa sve do okupacije Bosne i Hercegovine u Mostaru je sagrađeno još oko 40 džamija.

Jedan Nijemac, leteći iznad Mostara prije nekoliko godina u avionu, napisao je u svome putopisu, da je Mostar industrijski najrazvijenije mjesto na Balkanu, jer iz njegovog kamenog krša strše mnogobrojni fabrički dimnjaci. Ovaj je Nijemac mislio, da su džamije fabrike, a minareta njihovi dimnjaci.

Najveća i najljepša džamija u Mostaru je bez sumnje Karađozbegova džamija. O njenom postanku mnogo se pričalo, pjevalo i raspravljalo.

Među muslimanima u Mostaru postoji narodna predaja, da j[illegible]u džamiju i sahat-kulu u mahali Brankovac, navodno, sagradila kaduna Fatima Šarića, žena poznatog mostarskog junaka Age Šarića. Postoji i jedna narodna kraća pjesma o gradnji ove džamije, pa je zbog toga i donosim na ovome mjestu:

»Zaklela se kaduna Fatima,
Da će gradit sahat u Mostaru.
Da se čuje po svemu Mostaru,
Po Mostaru i oko Mostara —
I još da će džamiju sagradit,
Baš na srijedi Šeherli Mostara,
Da je takih i u cara malo.
Što je rekla, to je učinila:
Sagradila sahat u Mostaru
I džamiju na srijedi Mostara.
To se čudo i do cara čulo«.

Pokojni Mostarac i učitelj Ivan Zovko u jednom svome napisu zabilježio je, da kod katolika u Mostaru postoji tradicija, da je nekada, na mjestu, gdje je danas Karađozbegova džamija, postojala njihova crkva. Kada je Hercegovina pala pod Turke, onda su Turci porušili katoličku crkvu i sagradili džamiju, a od zvonika napravili minaret. Prilikom rušenja crkve u jedan čas poleti slika sv. Mihovila, arkanđela sa oltara, koji je bio istom posvećen i uleti kao munja u jedan dolaf (ormar u zidu) za kojim se odmah vrata od dolafa zatvore, tako da se više nikada ne mogu otvoriti bez Božijeg dopuštenja. — Prema ovoj predaji, Turci su i milom i silom htjeli otvoriti taj dolaf, pa su i same fratre silili, da i oni, pošto je to njihov svetac, otvore taj dolaf i da izvade sliku. To fratri nisu htjeli učiniti i zato su ih Turci pobacali sa stare ćuprije u Neretvu. Dolaf ni do danas nije otvoren.

Historijski je dokazano, da na to me mjestu nikad nije postojala nikakova pravoslavna, niti katolička crkva. Istina, katolici su u Mostaru, prije dolaska Turaka, imali jednu malu crkvu na desnoj strani Neretve (dok je Karađozbegova džamija na lijevoj strani) u današnjoj mahali bakamluk. Ovu crkvu nijesu Turci srušili, već je istu požar uništio godine 1531., kako tvrdi i franjevac-historik Dr. Oton Knezović.

Ovu džamiju sagradio je Mehmed-beg Karađoz, pa po njemu i nosi ime. Mostarac Alija Nametak za Karađozbega (u svojoj studiji: Mostarski stari most) kaže: »Vladao je u Hercegovini i stolovao je u Mostaru u ime Hajdar paše (Hadim). Hajdar paša rodom je iz Bosne, a odgojen je na dvoru, gdje je dotjerao do kapuage, nadzornika bijelih evnuha i vratara na glavnim dvorskim vratima. Poslije je postao vezir u Visokoj Porti, a godine 1552. bio umirovljen. Kao mirovinu dobio je hercegovački sandžak ali nikada nije bio u Hercegovini, već je u njegovo ime vladao Karađoz. Mehmedbeg Karađoz porijeklom je Arnaut. Kao što je Gazi Husrevbeg dobrotvor Sarajeva, tako je i Karađozbeg dobrotvor Mostara, jer je u njemu pored ove džamije sagradio mekteb, medresu, kutubhanu, imaret i musafirhanu...

Po narodnom predanju Karađozbeg je bio crnih očiju, pa se zato i zvao (Karađozlu-bej), što je kasnije pretvoreno u Karađozbeg.

Ova džamija je sagrađena godine 1557., pa prema tome ove godine se navršava 378 godina od njezina postanka. Sagrađena je od lijepog tesanog kamena. Na sredini je veliko kube svoda, a okolo su šest malih i sva je pokrivena olovom. Pred džamijom diže se visoka sevlija, koja je skoro nadvisila i sami minaret. Ispod ove sevlije nalazi se divno izrađen šadrvan iz kojeg na više česama izbija zdrava i bistra voda, gdje vjernici uzimaju abdest.

Po pričanju starijih ljudi, u malter džamije miješana su jaja i mlijeko. I sa takovim malterom navlačeni su unutrašnji zidovi džamije. U to vrijeme bilo je stotinu jaja za paru. Jedan seljak videći, da će Karađozbegu trebati mnogo jaja, zatražio je, da mu ih Karađozbeg skuplje plati. Tada mu je Karađozbeg rekao: »Ja neću udarati namet na vilajet. Ako tebi jaja skuplje platim, onda će i kod drugih poskupiti, pa ih sirotinja neće moći kupovati«.

Karađozbegova džamija ima svoj dosta bogat vakuf, koji je po zvaničnim podacima u 1892. godini imao prihod 4511, a rashod 2640 forinti. Više džamijskih vrata nalazi se na bijelom mramoru napisan na turskom jeziku i zlatnim slovima, ispisani natpis, koji u prijevodu glasi: »Načini ovu lijepu, uglednu džamiju u vrijeme sultana Sulejmana hana gazije — Bog ga pomogao! — brat odabranog povjerenika, upravitelja svijeta, velikog vezira, gospodar zadužbine i dobra H. Mehmed beg. Pisano radi tariha u godini devetsto šesdeset i petoj (1557.)«.

Hamika Ajkić.

PENZIONISIANJA i PREMJESTAJI.

Ukazom Kraljevskih Namjesnika penzionisan je sudija Vrhovnog šerijatskog suda g. Mehmed ef. Česović.

Dosadašnji šerijatski sudija u Bijeljini g. Asim ef. H. Mehmedagić, premješten je sreskom šerijatskom sudu u Visoko.

Kako smo ranije javili ukazom Kraljev. Namjesnika penzionisana su gg. Hilmi ef. Hatibović i Ajni ef. Bušatlić, te su 31. X. predali svoje službene dužnosti sekretaru Vrhovnoga šer. suda Mehmed ef. Mujagiću.

Život i rad muslimana u Subotici

Tačan broj muslimana koji žive u Subotici i njezinoj okolini ne može se znati, jer Imamat grada Subotice koji ovdje postoji od prije dvije godine, ne raspolaže pouzdanom statistikom. Glavno je da su muslimani koji žive u Subotici i njezinoj okolini došli u ove krajeve »trbuhom za kruhom«. Više ih ima sa područja Južne Srbije, i oni su većinom sezonski manuelni radnici, dok muslimani sa područja Bosne i Hercegovine su državni činovnici, manje privrednici — što je slučaj i sa drugim većim mjestima ovih krajeva.

Svi ovi muslimani, raštrkani po Subotici, zauzeti svojim svakidašnjim brigama nisu imali vremena i mogućnosti da stvore jednu specifično muslimansku organizaciju, gdje bi se sastajali i tu rješavali o svojim potrebama. Pa ipak mnogi su od ovdašnjih muslimana uvidjeli tu potrebu. Iako dockan, oni se nisu dali iz čisto konkretnih razloga zapostaviti, nego su uspjeli da 1933. godine sa puno volje i nade osnuju privremeni odbor od ovdašnjih muslimana-intelektualaca na čelu sa g. Hasanom Karahasanovićem, profesorom državne Trgovačke Akademije u Subotici, da bi on, t. j. taj privremeni odbor uputio molbu vakufskoj Direkciji u Skoplju, da ona odobri osnivanje Imamata u Subotici. Vakufska Direkcija je udovoljila molbi subotičkog privremenog odbora, a skopskom Ulema-Medžlisu je uputila molbu da se za vršioca dužnosti imama-matičara džemata subotičkog postavi vojni imam Potiske diviziske Oblasti g. Hadži Ahmed Riđanović.

Značaj osnivanja ovoga Imamata je zaista od velike važnosti, jer je on uspjeo ne samo da okupi sve svoje buduće pripadnike — koji se nisu, možda, do tad ni poznavali — na jedan plemenit posao, nego i da učini mnogo za Islamsku zajednicu. I zaista nije se mnogo čekalo. Organizacija je bila odmah sprovedena. Imamat je na račun vakufske Direkcije u Skoplju nabavio sebi nužno-potrebne stvari, zamolio sve obližnje opštine kao i sreska načelstva obližnjih većih mjesta da mu dostave spisak muslimana i da ista obavijesti dotične muslimane o uspostavljanju Imamata sa sjedištem u Subotici.

Mogu odmah napomenuti da u početku svoga rada Imamat nije bio sa onim svojim uobičajenim zadatkom, jer u njemu nije radio i piskarao samo imam-matičar kao što je slučaj, sasvim prirodno, sa ostalim Imamatima po Bosni, Hercegovini i južnoj Srbiji, gdje oni imaju svoj određen zadatak. Istina ,i ovdje je vodio i vodi glavnu riječ imam-matičar. Docnije kada su ovdašnji muslimani osnovali i džematski medžlis »muslimansku opštinu« kako ga ovdašnji nemuslimanski svijet naziva, sjednice su redovno sazivane, uredno posjećivane. I zaista uspjeh nije izostao, pored poteškoća na koje nailazi Imamat i džematski medžlis kako od strane pojedinih klerikalno zadojenih viših državnih funkcionera tako i sa materijalne strane. Naime, subotički muslimani su svojim radom uspjeli da u gradovima Subotici, Somboru i Senti izdejstvuju od gradskog Poglavarstva dotičnih mjesta zemljište za muslimansko groblje. Oslanjajući se na vakufsku i banovinsku pomoć kao i na pomoć dobrih i čestitih muslimana, tako i na minimalnu dobrotvornu pomoć od priloga koji su se sakupljali po sandučetima (kutijicama), Imamat i džematski medžlis su se nosili mišlju, da i danas to ne gube iz vida, da podignu u Subotici džamiju višeg stila. Tu zamisao nije lako privesti u djelo, bar u ovim krajevima, to može biti svima jasno. Imamat i džematski medžlis su do sada 4 do 5 puta slali molbu gradskom Poglavarstvu u Subotici radi zemljišta za podizanje džamije i radi lokala gdje bi privremeno bila džamija i kancelarija za Imamat i džematski medžlis. Lokal su najzad dobili i to na periferiji Subotice, gdje je sada trošarina (malta)! Razumije se komisija ga nije primila. O zemljištu da se i ne govori. Možda ga neće nikad, pod ovim okolnostima ni dobiti.

Svi oni, koji ovaj članak pročitaju, mogu sasvim prirodno, pomisliti: imaju ljudi mogućnosti. Neka se bore za sebe i za Islamsku zajednicu. Jasno će svima biti kada doznaju da se sve sjednice i svi službeni poslovi obavljaju po kućama subotičkih muslimana, zbog čega su članovi džematskog medžlisa primorani da se prilikom svake sjednice raspituju kada će se sjednica održati, kod koga i u kojoj ulici. Volja se za sad zbog toga neosporno gubi — ljudi su poslovni, te su njihovi sastanci po kafanama radi dogovora otežani, skoro nemogući, sve možda kad bi i htjeli. Zato su jedno vrijeme članovi džematskog medžlisa svojom materijalnom pomoći plaćali kiriju za kanceariju džematskog medžlisa, ali su za nepuna dva mjeseca uslijed materijalne nemogućnosti morali to otkazati, da bi ponovo svoj rad otpočeli po privatnim kućama. Imali su oni tom prilikom lijepu zamisao. »Da imamo materijalnih mogućnosti« kaže mi jedan od članova džematskog medžlisa, »zakupili bismo još jedan lokal, gdje bi se držala sijela naročito za vrijeme Ramazana. Tom bi prilikom mogao pozvani za to držati predavanja iz Islamske nauke, a muslimanskoj se djeci držati vrsta nekog tečaja«.

Da bi ovi muslimani koji su otišli na daleki sjever »trbuhom za kruhom« mogli privesti u djelo svoje zamisli i težnje čisto vjerskog karaktera, oni apeluju kako na vakufe (skopski i sarajevski, jer se u ovom slučaju ne bi trebalo gledati iz čisto Islamskih pobuda pod koji vakuf spada ovaj subotički Imamat) tako i na muslimanske organizacije i na imućnije plemenite ljude, da ih svojom materijalnom pomoći potpomognu.

Sabrija A. Riđanović.

Rad i napredak „Merhuma" u novoj društv. godini u Mostaru

Kako smo javili još u mjesecu augustu ove godine održana je redovna godišnja skupština pokop. društva »Merhum«, na kojoj je konstatovano, da je rad »Merhuma« pokazao zavidne rezultate.

Na ovoj skupštini osim članova, prisustvovalo je i više prijatelja, koji su sa iznenađenjem saslušali referate o poslovanju. Upravo je među građanstvom uspjeh »Merhuma« za nekoliko mjeseci shvaćen kao znak velikog buđenja muslimana za društveni život, te je poslije ove skuštine veliki broj novih članova pristupilo »Merhumu«.

Zbog velikog prirasta članova, odbor je »Merhuma« odredio nekoliko svojih članova, koji će vršiti upis. Među ovim povjerinicima nalaze se: gg. Halilaga Blagajac, Hf. Salih ef. Puzić, Salih Maslo, Skikić Avdija, Mustafa ef. Balić i dr.

Upozorujemo građane da se kod navedenih lica mogu upisivati, pa im za informaciju iznosimo društvene uvjete: Kod upisa plaća se jednom za svagda 10.— Din. upisnine. Član, koji ima do 4 člana plaća mjesečno Din. 5, preko 4 člana neograničeno Din. 7.—. Samac plaća članarinu 3.— Din. mjesečno.

Upravo zbog ovako niske članarine opaža se da svijet i prilazi »Merhumu« pa stoga svim dosad nezačlanjenim građanima preporučujemo upis u »Merhum«

Pravo na ukop stiču članovi »Merhuma« po isteku 30 dana od dana upisa, a za bolesne članove 3 mjeseca.

H. S. P.

BIHAĆ

JEDNA PLEMENITA DUŠA.

Rijedak je slučaj, da naši seoski trgovci u tolikoj mjeri pomažu vjerske i humane institucije, kao što je to slučaj sa Mehagom Samadžićem, trgovcem u Tržcu srez Cazin.

Niti jedan vjerski objekat u njegovoj okolini neće se podignuti ili popraviti, da vrijedni Mehaga neće svoj obol pridonijeti. Tako je nedavno kod gradnje munar u Tržcu dak 700.— Din. Za gradnju džamije u Š. Platnici dao je 800 Din. Dva mekteba u Trž. Platnici i u Tržcu nabacio (malterisao) o svom trošku.

Sva sirotinja u toj okolini veseli se ramazan-šerifu, jer znaju, da ih neće mimoići sadaka čestitog Mehage. Tako je zadnjeg ramazana podijelio sirotinji što u životnim namirnicama što u odjeći u vrijednosti oko 3000 Din. Ovaj je plemeniti gest vrijedan svake hvale i mi mu možemo od Svemogućeg zaželiti, da ga poživi dugi niz godina, te da se i drugi u njeg ugledaju. Amin!

Mumin Bajić, imam

Udruženje Ilmijje u Bihaću osnovalo je svoju knjižnicu (kjutubhanu) pa umoljava sve prijatelje koji znaju vrijednost ove ustanove, koji znaju zašto smo zaostali, te kojima je prosvjeta za srce prirasla, da nas sa kojom knjigom (kjitabom) daruju, na čemu ćemo biti neobično zahvalni. Pokloni će se slati na Udruženje Ilmijje u Bihaću.

KROZ ŠEHER - SARAJEVO:

VAKTIJA

Šaban 1354. ‹1935.›

Broj dana	Dan	November	Sunce izlaz		Podne		Ikindija		Sunce zalazi		Jacija		Imsak	
							s	m	s	m	s	m	s	m
5	**Pet.**	1	6	27	11	44	2	27	4	47	6	24	4	28
6	Sub.	2		28		43		26		46		23		39
7	Nedj.	3		29		43		25		44		22		40
8	Pon.	4		30		43		24		43		21		41
9	Utor.	5		31		43		23		42		20		42
10	Srij.	6		33		43		22		40		19		43
11	Čet.	7		34		43		21		39		17		44

»ISLAMSKI GLAS«
Nezavisni, kulturno-prosvjetni i informativni list.
Uredništvo i uprava: Kundurdžiluk ul. bu. 22. I.
Čekovni račun Poštanske štedionice Sarajevo br. 1600.
Broj 5., godina I., dne 1. novembra 1935.

ODGOVORI UREDNIŠTVA.

G. Sabit Arslan, Bos. Brod. — Vaš smo ispravak na noticu izašlu u prvom braju našega lista »Burna sjednica džematskog medžlisa u Bos. Brodu« primili, pa pošto taj ispravak ne odgovara propisima zakona o štampi, jer sadrži mnoge uvrede, ne možemo ga uvrstiti u naš list. M. selam. — Uredništvo.

NOVI LITERARNI OMLADINSKI LIST »SVIJEST«.

U prošlom broju našeg lista smo javili da početkom mjeseca novembra počinje izlaziti novi literarni list »Svijest«. Ideja za pokretanje ovoga lista nikla je u krugovima naše srednjoško[illegible] omladine, koja je htjela da se okuplja oko tog svoga lista, želeći mu dati pravi muslimanski karakter i prava. Ali među pokretačima ovoga lista došlo je do nesuglasica, pošto se jedan dio omladine opredijelio za posve drugi pravac ovog lista. Pedesetak omladinaca Muslimana ,među kojima je zapravo i nikla ideja za izdavanje ovoga lista, ogradila se protiv ovog pravca ,koga je ovaj list uzeo, pa izjavljuje da nema i ne želi imati nikakve veze sa ovim listom, pošto je [illegible]hov cilj bio da list bude čisto literaran i bez [illegible] političke boje. Ovi omladinci-Muslimani poručuju da ovaj list neća biti muslimansko-omladinski časopis, kako je to bilo rečeno u proglasu na prijatelje.

PROMJENE U TRGOVINSKO-INDUSTRIJSKOJ KOMORI U SARAJEVU.

Ministar za trgovinu i obrt postavio je novo vijeće sarajevske Trgovinsko-industrijske komore u kojemu su od muslimana imenovani: Asimaga Hadži Šabanović, industrijalac iz Sarajeva, kao potpredsjednik, a kao vijećnici Bičakčić Mahmud, Agušević Fehim, Šahinagić Ibro, Mešinović Ahmed, svi iz Sarajeva; Sejdo Karahmet iz Rogatice, Varenković Abdulah iz Travnika, Safet Sudžuka iz Fojnice, Ibrahim Kurić iz Zvornika, Mujaga Pašarić iz Srebrenice, Mehmed Hasagić iz Žepča, Mehmedalija Hadžić iz Konjica, Esad Oruč iz Visokoga, Mujaga Hadžić iz Višegrada, Hadži Hasan Pašić iz Tuzle, Vejsil Krajina iz Sarajeva i Omer Čengić iz Sarajeva.

Upravljajući svima gornjima naše iskrene čestitke mi se nadamo, da će oni svojim radom doprinijeti koliko budu više mogli napredku naše privrede i privrednika.

POČETAK NASTAVE U ISLAMSKOJ AKADEMIJI.

Odlukom ministra prosvjete nastava na Islamskoj Akademiji počela je 31. oktobra. Upisi prijavljenih kandidata čiji je prijem ministarstvo odobrilo vršeni su 30. oktobra. Na natječaj se javilo 18 kandidata, od tih će 12 biti primljeno u internat Akademije. Nastavnički savjet Šerijatske sudačke škole izradio je nastavni program za prvo polugodište ove Akademije, te je ovaj program 20. septembra bio upućenn ministarstvu prosvjete. Kako saznajemo ministarstvo prosvjete je imenovalo posebnu komisiju koja će pregledati predloženi nastavni program u kome će se u početku nastave predavati pa se u ovu komisiju ušla gospoda: Dr. Dragoslav Jovanović univerzitetski profesor, Kiril Janjić inspektor ministarstva prosvjete, Muhamed ef. Dizdar, Salih ef. Bašić, Dr. Šakir Sikirić, Dr. Mehmed Begović, Semiz Muhamed i Dr. Bajraktarević. Komisija će, kako saznajemo ovih dana početi sa radom.

Velika skupština Udruženja trgovaca

za grad Sarajevo i srez sarajevski

Krasna manifestacija svijesti trgovaca muslimana.

U nedjelju, 27. o. mj. Udruženje trgovaca za grad Sarajevo i srez sarajevski održalo je nastavak svoje u aprilu o. g. prekinute IV. redovne godišnje skupštine, a odmah poslije nje održalo je i svoju I. vanrednu skupštinu, kojima je predsjedao predsjednik Udruženja g. Ibro Šahinagić. Predsjednik je počeo rad sa jednim manjim govorom požalivši incidente na zimušnoj skupštini, koji nijesu ni najmanje služili časti trgovačkog staleža. Skupštini je prisustvovalo oko 300 skupštinara, među kojima je bilo oko 250 muslimana. Podvući moramo da su muslimani već tim brojem dokazali koliko pažnje posvećuju svojim staleškim interesima, a ono dostojanstvo i uzoran red koji se cijelo vrijeme kod njih odražavao, jasni su dokazi društvene discipline i otmenosti. Mi nijesmo imali odavno prilike da vidimo jednu impozantniju skupštinu kao što je ova bila, a naročito u prvim radovima sa našim uglednim sarajevskim privrednacima kao što su Hadži Mustafa Delić, Hadži Uzeiraga Krečo, Hadži Uzeir Gvozden, Hadži Muhamed Henda, Hadži Sadik Šakić, Muhamedaga Šabić i mnogi drugi.

Nakon izvjesnih formalnosti primljen je budžet Udruženja od 210.500 Dinara.

Primljen je nadalje predlog Uprave Udruženja, da se u Sarajevu osnuje Savez Udruženja Trgovaca za slobodan teritorij.

U diskusiji u eventualijama spočetka je govorio Dr. Kamhi o raznim potrebama nekih branši sarajevskih trgovaca, a zatim je izgledalo, da se uopće niko više neće javiti za riječ. Međutim sarajevski veletrgovac Ahmed Mešinović nastupa jednim temperamentnim govorom i traži bezuvjetnu diskusiju o tolikim potrebama, kada se cvijet naših trgovaca ovako lijepo okupio. Njemu uspijeva potaknuti prisutne na intenzivniju aktivnost u debati.

U debati, koja je na to otpočela Muhamed Eskidžić traži energično suzbijanje torbarenja, a to isto drugim riječima traži i Muharem Silajdžić. Sulejman Imširagić iznosi neke teške slučajeve oporezovanja, Hamidbeg Zulfikarpašić u lijepom govoru prikazuje teško stanje žitarskih trgovaca, a uz to nadodaje da treba izbjegavati sve političke momente u privrednim ustanovama. Mujaga Bičakčić stavlja razna pitanja na upravu Udruženja, traži da se poradi na tomu da u buduće narodno predstavništvo u Narodnoj skupštini dođu i privrednici do jačega izražaja, a Šahbeg Šahbegović u lijepom govoru iznosi današnje stanje trgovaca, a naročito bakala, dok Halid Zečević govori protiv bespravnoga rada.

U ovoj debati nastupa opet Ahmed Mešinović sa jednim neobično temperamentnim i jakim govorom u kojem na ubjedljiv, lijep i jasan način iznosi opće privredno stanje u našoj državi. On se sa mnogo opravdanja obara na sistem potrošačkog zadrugarstva, zatim kritikuje industrijske prodavaonice, te poziva privrednike, da svom svojom energijom i radom nastupe u svakoj prilici i na taj način da osiguraju zaštitu svojih prava.

Svi govornici bili su nagrađeni aplauzom, a Šahbeg naročito, dok je Mešinović u nekoliko mahova prekidan odobravanjem prisutnih.

U vanrednoj skupštini koja je slijedila odmah za ovom glavna tačka programa bilo je biranje nove uprave Udruženja u koju su tajnim glasanjem izabrani među ostalim slijedeći muslimani:

Ibro Šahinagić kao predsjednik, dok su kao članovi upravnog odbora izabrani slijedeći: Asimaga Arslanagić, Edhem ef. Fočo, Hamdibeg Zulfikarpašić, Neziraga Krečo i Ibrahim Jahjaefendić. Za zamjenike: Ahmed Mešinović, Muharem Silajdžić, Mehaga Karić, Muharem Eskidžić, Salemaga Užičanin, Sulejman Hajdarević; a u nadzorni odbor: Hamdija Kopčić, Ismet Nikšić, Fehim Rašidagić i Ibrahim Atagić. U odbor časti od muslimana su izabrani: Mehaga Kučukalić, Muhamedaga Šabić, a njihovi zamjenici Suljaga Tufo i Asimaga Tafro.

PROSLAVA LEJLEI-MIRADŽA U NAŠIM ŠKOLAMA.

23. o. mj, po našim školama je svečano proslavljen Lejlei-Miradž kao dan uspomene na velike dobrotvore muslimana u našim krajevima. U Gazi Husrevbegovoj Medresi prije podne je održana svečana akademija kojoj su prisustvovali svi đaci, nastavnički zbor i više uglednih građana. Akademije je otvorio dir. Medrese g. Muhamed ef. Dizdar pa je iza toga naš poznati istoričar g. Hamdija Kreševljaković održao iscrpno predavanje o životu i radu velikih dobrotvora. Poslije toga je održano nekoliko recitacija na arapskom i našem jeziku, a tajnik Ulema Medžlisa g. Muhamed Kantardžić održao je predavanje o kongresu evropskih muslimana, koji je nedavno u Ženevi održan.

Isti dan prije ikindije proučena je u Begovoj džamiji hatma za dušu velikog vakifa, a iza ikindije namaza je održao prigodno predavanje i vaz g. H. Mehmed ef. Handžić.

U Šeriatskoj gimnaziji je isti dan održana Akademija u 8 i po sati. Ovoj Akademiji su prisustvovali svi đaci sa nastavnicima muslimanima. Predavanje o Gazi Husrevbegu i drugim našim velikim dobrotvorima održao je đak VII. razreda Sabljaković Jusuf. Predavanje je vrlo dobro uspjelo i učinilo je dubok utisak. Osim toga izvedeno je nekoliko deklamacija između ostalog i Bašagićev »Miradž«. Ovoj akademiji je prisustvovao kao delegat Ulema Medžlisa g. Nasih Repovac.

U Šeriatskoj sudačkoj školi je također održana akademija na kojoj je održao prigodno predavanje jedan pitomac V. razreda. Ovoj akademiji je kao izaslanik Ulema Medžlisa prisustvovao g. Muhamed Semiz.

U Ženskoj medresi je održana vrlo uspjela akademija, koja je učinila osobit dojam kako n učenice tako i na sve prisutne. Prvo je proučena hatma za duše velikih vakifa, a iza toga je održao iscrpno predavanje g. HamdijaKreševljaković o velikim merhumima Gazi Husrevbegu i Kadi Bali efendiji.

Mora se požaliti da ova proslava nije u većim razmjerima provedena i da široke muslimanske mase na ovoj proslavi nijesu uzele učešća. Krivica je na pozvanim mjerodavnim vjerskim organima koji su trebali ranije povesti propagandu o ovome prvacu da ova proslava uzme što općenitiji i svečaniji karakter kao manifestacija naše probuđene humanitarne svijesti i probuđenog pieteta prema našim velikanima, koji ostaviše čvrst temelj velikom islamskom zdanju u našim krajevima.

PODIZANJE NOVE ZGRADE OSN. ŠKOLE NA VRATNIKU.

Gradsko vijeće na svojoj zadnjoj plenarnoj sjednici donijelo je zaključak da se izgradi moderna zgrada osnovne škole na Vratniku. Ova odluka gradskog poglavarstva pomoći će bijednoj siromašnoj vratničkoj djeci da pohađaju osnovnu školu u svojoj neposrednoj blizini. Ovim je ispravljena velika nepravda, koja je u ovome pogledu bila učinjena ovom kvartu koji je isključivo nastanjen muslimanima. Zgrada će se podignuti na starom i zapuštenom groblju više vratničkoga Mejdana koje opština otkupljuje za svotu od 300.000 dinara. Ovim će biti učinjena dvostruka usluga muslimanima što će s jedne strane dobiti modernu zgradu osnovne škole a s druge strane od dobivenog novca trebalo bi bezuvjetno pristupiti izgradnji Internata ženske medrese, koja se više ne smije i ne može odlagati.

KO TREBA NAJVIŠE DA SE KORISTI GRADSKOM ŠTEDIONICOM?

Možda je čudno, ali je ipak istina, da sam — iako u privrednom životu sudjelujem dosta dugo — u novosagrađenu palaču Gradske Štedionice prvi put zakoračio prije par dana. Ne mogu ni sam na prvi momenat dati sebi pravi odgovor zašto je to i ovaj put bilo, jer sam posao koji sam tamo trebao svršiti zapravo bio prije toga svršio u preduzeću Gradske Štedionice »Spediciji« d. d. Ali kako tu nijesam bio dobio jasan odgovor, pošao sam, kako rekoh, do Gradske Štedionice, da tu u toj poslovnoj stvari dobijem traženi odgovor.

Moja stara je navika da kuda god prolazim sve posmatram, o svemu razmišljam, pa mi je to dalo pobude, da povodom toga mog prvog koraka u tu palaču napišem par riječi o pravoj svrsi i radu toga zavoda.

Razmišljajući što bi sve trebalo da u tom članku napišem do ruku mi je došla sarajevska »Jugoslovenska Pošta« od srijede 23. oktobra, koja se u jednome napisu također bavi Gradskom Štedionicom. U tomu napisu »Jugoslovenska Pošta« tretira personalna pitanja u Gradskoj Štedionici na jedan naročito njoj svojstven i tendenciozan način i u tomu napisu nagovještava u Gradskoj Štedionici postavljanje g. Mehe Šahinagića za prokuristu, Sulejmana Denišlića za šefa blagajne i Mehmeda Bičakčića za činovnika ove ustanove, te penzionisanje g. dra Dušana Davidovića i postavljanje g. Miloša Ljeskovca na položaj generalnog direktora ovoga zavoda.

Čudno, da mi je baš »Jugosl. Pošta« sa ovim svojim napisom omogućila da svoj sastavak o ovom zavodu dovedem u vezu sa interesima rada Gradske Štedionice, građana grada Sarajeva i gradske općine.

U prvom momentu moga razmišljanja o radu Gradske Štedionice i o pravoj njenoj svrsi pošao sam sa ovog stanovišta:

Onaj komu je namijenjena Gradska Štedionica, oni koji bi se njome trebali najviše da koriste t. j. naš sitni svijet, mali zanačija i trgovac, srednji stalež, zapravo kojima je pomoć najpotrebnija, njima je Gradska Štedionica od svog prvog mramornog basamaka pa do direktorskih fotelja u cijelosti nepristupačna, tuđa, ukočena i previše birokratska.

Razne okolnosti koje naročito u Sarajevu obzirom na vjersko šarenilo dolaze do naročitoga izražaja, upućuju svakoga na razmišljanje, kako je uopće do sada bilo moguće, da u sarajevskoj Gradskoj Štedionici toliki niz godina funkcioniše onakav aparat bez i jednoga muslimana od utjecajne riječi. I upravo ovaj momenat mene je ponukao na ovaj napis, a jakog poticaja za ovaj moj stav pružila mi je »Jugosl. Pošta« svojom tendencioznošću.

Da budemo jasni. Interesi Gradske Štedionice identični su sa interesima sarajevskog građanstva. 12% sarajevskih građana imadu u direktoriju Gradske Štedionice svoga predstavnika u osobi direktora g. dra Kajona. Budimo iskreni! Rad direktora Kajona u njegovom vanuredskom životu donosi i samoj Gradskoj Štedionici kao takovoj velike koristi. Ni jedne konferencije, ni jednoga sastanka, ni jedne skupštine sarajevskih jevreja nema, a da tu nije direktor Kajon. Znači: on dolazi sa tim svijetom u dodir, on poznaje potrebe toga svijeta i on onda sa svoga položaja čini sve u cilju pomaganja jevrejskih građana Sarajeva, a u isti čas radi i u pravcu interesa svoga zavoda, koji je osnovan da koristi sarajevskim građanima. Rad dra Kajona trebao bi da nam posluži kao primjer za sve više činovnike ovoga zavoda, a naročito obzirom na spomenuti mozaik vjerske pripadnosti sarajevskih građana. Nažalost, ali najveći broj sarajevskih građana, cca njih 42% ne može i ne dolazi u mogućnost, da se koristi ovim

IZ POLITIČKOG ŽIVOTA:

Disciplina i autoritet

Kako klima i geografski položaj utiču na karakter jednog naroda, tako i karakterne osobine utiču na njegovu sudbinu. Jedna od najodlučnijih karakter osobina narodnih, jeste stepen njegove disciplinovanosti naročito u odsudnim časovima. Disciplina je usko vezana sa autoritetom onih koji vode narod. Vođe i autoriteti mogu biti i kobni i blagotvorni po jedan narod. To ovisi od ispravnosti puta kojim ga oni povedu. Autoritet nad narodom ne stiče se lako, pa ni vođe od autoriteta ne javljaju se često. Koliko subjektivne vrline toliko i objektivne okolnosti utiču na to. Pored sposobnosti i vještine tu često puta djeluje i sreća. Prije svega za sticanje autoriteta potrebno je imati jedan viši društveni položaj ili neku naročitu zaslugu za narod, što bi služilo kao baza za startovanje na one visine u kojima se dostiže autoritet. Oni koji to postignu, i ako veliku odgovornost nose na sebi, i ako su izloženi mnogim opasnostima, njima je djelovati lako. Često puta i neka obična netaktičnost ovakih ljudi, smatra se kao duboka mudrost. Oni koji shvaćaju važnost i potrebu autoriteta, sistematski rade, pa i lukavštinom se služe u korist onih koji imadu uslova da taj autoritet steku.

Naš narod u svojoj prošlosti mnogo je prepatio zbog nedisciplinovanosti, i nastradao radi nezasluženih veličina i mediokritetskih autoriteta koji su ga zavodili na krivi put. Da nije bilo nesloge zbog sitnih nesuglasica i zavisti među našim vođama, mi bi se davno oslobodili i ujedinili, a možda nebi nikad ni potpali pod tuđi jaram. Pa i danas poslije ujedinjenja ta nesreća nas prati još uvijek.

Pokojni Pašić i Radić bili su nesumnjivo veliki i zaslužni autoriteti, ali u ekskluzivno partijskom i plemenskom smislu.

Oni koji su se kasnije nametali za neke Bogom dane autoritete naše, suviše su sitni i diskvalifikovani da bi mogli važiti kao takvi i u ekskluzivnom plemenskom, a kamoli integralnom jugoslavenskom smislu. U ostalom to je posve i razumljivo. Mi smo se tek nedavno ujedinili i to samo fizički i politički. O nekom duhovnom jedinstvu i sintetičkom jugoslavenstvu još je prerano govoriti. Mi se ne možemo uporedivati sa Nijemcima i Talijanima koji su se davno ujedinili i duhovno stopili, niti se naši autoritativci mogu mjeriti sa njihovim Duceom i Firerom. Ni jedan od tih naših autoritativaca nema za sobom nikakvih naročitih zasluga i tradicija sa kojima bi se mogao podičiti.

G. Jeftić je imao izvjesnih uspjeha u vanjskoj politici kao što je balkanski pakt. Ali u nutarnjoj politici Veljo ga je toliko obrukao, da mu i takve uspjehe mnogi osporavaju.

Ni istinski autoriteti nebi smjeli toliko naduveni i umišljeni biti, da bi omalovažavali svaki savjet koji dolazi iz vana i zabranjivati javnu kritiku, a kamoli lažni. Oni koji ne trpe tuđe misli i plaše se javne kritike i narodne kontrole, ti ne vjeruju u ispravnost svoje vlastite ideje i snagu svoga poštenja. Takvi su fašisti i pristaše preminulog režima pa zato i oduzimaju slobodu štampi.

Smisla za disciplinu i autoritete najviše pokazuju Hrvati. Iza njiha mnogo ne zaostaju ni muslimani Herceg-Bosne i ako to nije rezultat naročito visoke političke svijesti, koliko vjerske solidarnosti na koju ih upućuje Islam. Muslimani imaju i velikih autoriteta kao što su Dr. Mehmed Spaho i H. Džemaluddin Čaušević. To su dragocjenosti koje trebamo ljubomorno čuvati i poštovati ih. Toga ja sam bio svjestan i onda kada sam važio kao neki aktivni političar, u svojstvu nar. poslanika, pa i kasnije kada sam počeo djelovati kao politički teoretičar. Dok sam sudjelovao u radničkom pokretu moja nastojanja u glavnom išla su za tim, da muslimansko radništvo uvučem u strukovne sindikalne organizacije sa radnicima drugih vjera. Svoju političku borbu u to doba, vodio sam na terenu južne Srbije, na kojem J. M. O. nije postavljala svoje kandidaoione liste.

Svoje načelno stanovište u iptanju političke orijenitacije bos.-hercegovačkih muslimana, izneo sam u jednoj političkoj raspravi pod naslovom »Nacionalizam i Muslimani« objavljenoj prije tri godine u obliku brošure. Tu sam zastupao gledište da nije oportuno političko grupisanje na vjerskoj bazi s obzirom na brojčano stanje muslimana i ako politika nije matematika, ali sam zagovarao potrebe njihove sloge i jedinstva u koaliciji sa jednom jakom strankom koja im je najprikladnija i koja im može pružiti garancije da će njihovi posebni vjerski i lokalni interesi biti potpuno zaštićeni. Takvih posebnih interesa muslimani imadu mnogo, naročito u onim mjestima i pri onim samoupravnim jedinicama Bosne i Hercegovine, gdje su oni gusto naseljeni.

To stanovište sada je u glavnom usvojilo i zvanično vodstvo muslimana, i to vodstvo dobro će poslužiti našim posebnim interesima u J. R. Z.

Priznate autoritete muslimana ja sam uvijek štedio od štetne kritike uperene protiv njihove ličnosti, koja bi mogla naškoditi njihovom ugledu i pokolebati povjerenje u njihovu dobronamjernost. Nikada se nisam bavio rabotom Mulalića i njegovog društva.

Godine 1927. kada je povedena kampanja protiv tadanjeg reis-ul-ulema g. Čauševića ja sam bio među prvima koji je javno ustao u obranu njegovog velikog autoriteta, i ako sam u to doba bio ovisan od onih koji su ga napadali.

Ovo ističem ne radi sebe, nego radi »Islamskog Glasa« u kojem sarađujem, da oni koji prate naše pisanje nebi posumnjali u našu iskrenost i objektivnost, pa time — i u nezavisnost ovog lista koji služi dobru svih muslimana.

E. Bulbulović.

---

zavodom, jer u njemu do sada nije bilo čovjeka na odlučujućem položaju, koji bi bio u dodiru sa muslimanskim građanima Sarajeva.

Mehmed Šahinagić ili neko drugi sličan njemu, sporedno, ali treba da odgovara ovom položaju, treba što prije da bude postavljen na jedno od odlučujućih mjesta u direkciji Gradske Štedionice, jer to iziskuju ne interesi samo građana muslimana, nego i interesi gradske štedionice kao takove.

Nemam nikakove naročite namjere, da ma koga hvalim, ali baš u osobi Mehmeda Šahinagića obzirom na njegov dosadanji rad i na njegov lijepi i taktični saobraćaj sa građanima, ja tvrdim da bi se u njegovoj osobi našla najpogodnija ličnost za taj položaj, koji jamačno po mome mišljenju, ne bi njega promijenio u tomu, da se otuđi od širokih slojeva građanstva, nego ima izgleda da bi ga ovaj položaj još više privukao tom sitnom svijetu.

Da li se pogodilo u osobi g. Sulejmana Denišlića ne znam, ali sam mišljenja, da onakav kakav je on danas, ni sa toga položaja ne bi mnogo koristio onima radi kojih se tamo postavlja, ako međutim ne bi shodno tomu položaju u pravom smislu riječi, promijenio svoje visoko držanje kakovo se svijetu nikada ne sviđa.

Da li je trebalo opet g. Mehmeda Bičakčića dodijeliti na rad Špediciji, pokazaće njegovo djelovanje, ali je on i u Špediciji radi njegovih velikih poznanstava i svojim će radom opće koristiti.

Udaljiću se malo od principa, kako sam gore stanovište zauzimao, ali i kombinacizu sa g. Ljeskovcem moram dotaknuti s primjedbom, da kao privrednik ne vidim za to nikakve naročite potrebe, osim ako se želi nastaviti sa načinom da za generalnog direktora dođe g. Ljekovac istim putem kojim je došao i g. dr. Davidović.

Pri zaključku ću povući i malu paralelu rada prijašnjih upravnih odbora Gradske Štedionice i onoga sadanjeg o kojemu »Jugoslovenska Pošta« onako tendenciozno piše:

Dr. Voja Besarović, ondašnji i današnji ljubimac »Jugoslovenske Pošte« mijenja pravila Gradske Štedionice, pa onda sa toga položaja najbolje »koristiti« građanstvu grada Sarajeva.

Zaključujem s time, da je interes Gradske štedionice nesamo da se postave Meho i Sulejman, nego da se kreira i jedno specijalno devizno odjeljenje i na čelo ovoga postavi g. Asim Muharemagić.

A »Jugoslovenska Pošta« neka nastavi i dalje sa tendencioznim svojim pisanjem. **Ahmed Mešinović.**

»NARODNA SLOGA« O DEMOKRACIJI.

Organ JRZ »Narodna Sloga«, koja izlazi u Zagrebu donosi u zadnjem broju uvodnik, koji ovako završava:

»U svim ovim trzavicama, u jeku intriga i zakulisnih poteza, ne smije se zaboraviti, da su u vladu ušli gg. dr. Spaho i dr. Korošec samo zato, da narodu skrate muke, a oni nisu politička djeca da bi pravili neke kratkotrajne pokuse za bilo čiju volju. Politička djeca nisu ni ljudi koji se kupe oko glavnog odbora bivše radikalne stranke i kad su se oni odlučili na aktivni rad, onda su sigurno znali kuda idu i što čine. Ali fašisti sviju dlaka moraju upamtiti i to, da željo današnje vlade za povrakom pune demokracije dijeli i udružena opozicija, koja je upravo u izborima od 5. svibnja sakupila uza sav teror vlasti, preko milijuno i stotinu hiljada glasova Slovenaca, Srba i Hrvata! Dakle, okrenemo li račun kako bilo, za Jeftićevce zlo. Zlo za sve fašiste. Zlo za sve reakcionare.

Intrige mogu u politici imati samo časovite uspjehe. Ti su uspjesi vazda slični balonima od sapunice. A zar je naša zemlja u situaciji da se može i smije izložiti novim iskušenjima upravo danas? Držimo da nije.

Ako povampirena Jevtićevština i nadalje bude pravila smetnje normaliziranju prilika u zemlji i povratku demokracije, ako će to činiti bilo preko parlamenta ili zakulisnim radnjama, ako bude i dalje intrigirala, onda ju čeka — glogov kolac, A taj se nalazi u rukama naroda i on će ga određenoga dana, i to doskora, zabosti u grob udruženih reakcionaraca«.

ZBOR UDRUŽENE OPOZICIJE U ŠAPCU.

U nedjelju 27. o. mj. udružena opozicija je održala svoj zbor u Šapcu na kome je govorio među ostalima i g. Ljuba Davidović. G. Davidović je u svom govoru rekao:

»Po onom što nam je dao 5. maj tražimo i vladu, tražimo i Narodnu skupštinu, tražimo pravo da sami svojom sudbinom raspolažemo.

Ne pravimo pitanje o sudbini svojih vlasti. Nećemo da kažemo da se pod sijedim vlasima nalazi najveća pamet. Hoćemo da i mladost posluži otadžbini, pošto vjerujemo u njenu čestitost.

Hoćemo državu koja će biti uređena u punoj slozi i u suglasnoj volji i želji Srba, Hrvata i Slovenaca.

Hoćemo da državu uredimo i po želji pojedinih pokrajina i po želji pojedinih vjera. Time hoćemo reći da smo za pune građanske slobode, za sve građane ove zemlje bez obzira na narodnost i bez obzira na vjeru.

Hoćemo pravu Narodnu skupštinu, hoćemo njenu pravu slobodu, njena široka prava da radi za narod.

KINESKA VLADA I SLIKA MUHAMMED A. S.

Pošto su u Kini u zadnje vrijeme neki slikari počeli da raspačavaju nekakve navodne slike Muhammed a. s., muslimani Kine su najoštrije protestirali protiv ove blasfemije kod državnih vlasti da se ovo strogo zabrani. Vlasti su izašle u susret ovom zahtjevu i strogo kaznili sva ona lica, koja su počela na ovaj način da zarađuju vrijeđajući najintimnije osjećaje muslimana.

VIJESTI IZ MOSTARA:

Naši merhumi.

Na 27. oktobra o. g. u svojoj 58 godini života umro je naš sugrađanin Ibraga Balić (brat Hadži Avdagin), nakon duge i teške bolesti. Koliko je rahmetlija bio cijenjen i poštovan najbolje se vidjelo po njegovoj dženazi na kojoj je sudjelovao veliki broj građana bez razlike na vjersku pripadnost. Rahmetlija je potomak stare i ugledne mostarske muslimanske porodice. Njegovoj orodici naše iskreno saučešće a rahmetliji: Rahmetullahi alejhi rahmeten vasiah!

Gladna Hercegovina.

Kiša, koja je pala posljednjih dana, popravila je u nekoliko stanje poljoprivrednika u nekim mjestima Hercegovine. Na prvom mjestu ova kiša koristila je travi, pa ako ove godine ne bude jake zime, stoka će imati dobru hranu. Osim toga posljednja kiša dobro je došla za zelen i zimske usjeve u ovim krajevima. Kako je cijelo ljeto vladala strahovita suša, seljaci nisu mogli, da sade zelen i usjeve. Zemlja nije bila natopljena i da je suša potrajala još neko vrijeme i ove bi poljoprivredne kulture stradale. Kako je na pr. kupus i druga zelen glavna hrana hercegovačkog seljaka, narod u Hercegovini bi čekala strahovita zima. Međutim poslije ove posljednje kiše u pojedinim mjestima Hercegovine zasađeno je na hiljade strukova kupusa i drugog zimskog povrća.

Ali i pored toga hercegovačkog seljaka i ove godine čeka teška zima. Naročito u srezovima u kojima se odgaja duhan. Ove godine Hercegovina je dala najbolju kvalitetu duhana, jer nije bilo ni bolesti niti je duhan oštećen od grada a nije ni prebujao. Ovakvu kvalitetu duhana trebala bi da Uprava monopola plati najmanje 20 dinara po kilogramu, da tako narod osjeti neku blagodat, i tada bi bio zadovoljan. Plati li uprava monopola samo 10 dinara po kilogramu, koliko je bilo predviđeno za najbolje vrste duhana u Hecegovini će narod stradati. To vrijedi za srezove: Mostar, Stolac i Ljubuški. U ovim srezovima je glavna poljoprivredna grana duhan, a kako su pal prihodi od sadnje duhana, neka posluži najbolje primjer Ljubuška, koji je, da ne idem dalje, rije pet-šest godina dobivao oko 50 milijona dinara dok je prošle godine dobio svega 2 milijona dinara, iako je broj sadilaca isti, a također i količina duhana ista.

U srezovima Prozor i Konjic ove je godine voće dobro rodilo i to će donekle ove srezove pomoći. Već sada je izvoz voća iz ovih srezova velik kako za našu zemlju, tako i za inostranstvo.

Najavljene mjere protiv uvoza u Italiju nanijeće velike štete nekim mjestima krševite Hercegovine. Dođe li do primjene sankcija osjetit će to teško hercegovačka krševita mjesta, koja se bave sočarstvom. Izostat će izvoz stoke za Italiju, koji je do sada bio dosta jak i cijene stoci pasti će još više. Već sada su cijene stoci veoma niske i prestane li izvoz u Italiju, još će više pasti i narod će od toga imati grdne štete.

Hercegovini ipak treba pomoći. Poljoprivredni stručnjaci koji poznaju prilike naroda u Hercegovini i koji prate njegov gospodarski život ističu nam, da stanje nije onako teško, kako se je mislilo, da će biti za vrijeme dugotrajne suše, ali pored svega toga hercegovački narod će imati vrlo tešku zimu. U nekim mjestima, gdje je slaba zemlja i gdje je suša sve uništila narod će strahovito stradati.

U mjestima koja osudijevaju vodom, pitanje opskrbe naroda pitkom vodom je najaktuelnije. Podveležje i neka druga mjesta cijelo prošlo ljeto nisu imala vode. U ovim mjestima ljudi su donosili vodu iz udaljenih drugih mjesta. I poslije kiše u nekim mjestima nema vode. Problem vode je za ova mjesta najteži i tim mjestima treba najprije pomoći t. j. dati vodu prije nego li ceste i druge potrebe.

Hercegovina je našem narodu mnogo dala, mnogo su joj oduzeli, pa joj zbog toga treba i mnogo pomoći.

Jedno vjenčanje.

Na 26. oktobra o. g. vjenčao se u Mostaru naš sugrađanin i potomak ugledne porodice g. Husein Popovac, trgovac sa lijepom i simpatičnom gospođicom Hasenom Džumhur, kćerkom rahmetli Hadži Hafiza Džumhura iz Konjica. Čestitamo: Bilo sretno i hairli!

M. H. Ajkić.

Neretva nabujala.

Uslijed obilne kiše, koja je padala nekoliko dana, vodostaj Neretve se postepeno dizao, tako da je dosegao 5—6 metara iznad normale. U nekim selima koja se dižu pored same obale Neretve bilo je i štete od nadolaska vode, koja je odnosila drvlje i kamenje. U samome Mostaru Neretva je odnijela drvenu podlogu, skelu, koja se je nalazila ispod novog betonskog mosta.

Za našu djecu

O Islamu!

O Islamu, krasna vjero,
Ja ću Tebi vječno pjevat,
I noseć' Te u srdašcu
Ko dragi ću kamen sjevat.

Ti zaklanjaš moje tijelo
Od zabludâ, nečistoće
Ti uzdižeš moju dušu
Gdje se rajske slasti toče...

Ti si vjera koja ljudstvu
Izobilje milja dijeli,
Ti si vjera što od tamne
Noći stvara danak bijeli.

Sve uvrede ja opraštam
Često i kad pređu mjeru,
Al' oprostit nikad neću,
Onom ko mi vrjeđa vjeru!

Džemila-Hanumica Zekić.

Čovjek i bescjenjka ptica

Jedan čovjek ulovi bescjenjku pticu, a ova mu na to rekne:

— Šta ti hoćeš sa mnom učiniti?

Čovjek joj na to odgovori:

— Hoću te zaklati i pojesti.

Ptica mu na to rekne:

— Ja niti mogu zamastiti, niti mogu zasititi, a niti mogu izliječiti od želje, nego ću te naučiti tri savjeta, koji su ti kud i kamo korisniji, nego li ja. Prvi savjet ću ti kazati kada buden na tvojoj ruci, drugom savjetu ću te naučiti, kada budem na drvetu, a trećem savjetu ću te naučiti, kada budem u planini.

Na to joj čovjek rekne:

— Dobro.

Kada je ptica bila na ruci čovjeka, ona mu reče:

— Nemoj nikada žaliti na ono što te miti. Izrekavši ovo ptica odleti na drvo. Kada je bila na drvetu i opet rekne čovjeku:

— Nemoj vjerovati u ono, što ne može biti. To izrekavši odleti u planinu. Kada je bila u planini i opet rekne čovjeku:

— Ej ti nesretniče! Da si ti mene zaklao, ti bi u meni našao zrno bisera, teško dvadeset grama.

Čuvši to čovjek kao izvan sebe zapita pticu:

— A što me ne naučiš onom trećem savjetu?

Ptica mu na to odgovori:

— Kako ću te naučiti trećem savjetu, kada si zaboravio i ona dva prva savjeta.

— Kako to? — zapita čovjek.

Ptica mu odgovori:

— Zar ti nijesam rekla, da ne žališ nikada za onim što te mine, a ti si požalio, što si me ispustio? Zatim sam ti rekla, da ne vjeruješ u ono što ne može biti, a ti si ipak vjerovao, da u meni ima zrno bisera, teško dvadeset grama i ako ja cijela nijesam toliko teška.

Pouka. Iz ove priče slijedi, da čovjek nikada ne treba da žali na ono, što ga mine, a isto tako ne treba, da vjeruje u ono što ne može biti.

Z...

Seoba ptica

Velika većina ptica, što žive kod nas u umjerenom pojasu i tamo u hladnom podneblju, ostavlja u stanovito doba godine, pod jesen svoju domovinu i odu u toplije krajeve, iz kojih se opet u stanovito doba u proljeće vraćaju natrag. To su prave selice. Čudno je nagnuće, što se tada u ptici pojavi, čežnja, kojoj se ona potpunoma predaje. To je nagnuće selicama prirođeno. Većina malih ptica seli noću. Za čudo je da su to sve danje ptice, koje samo danju hranu traže. Čini se, da se u to doba njihov vid tako pooštri, da tada i noću jasno vide. Ptice, što danju, kao na pr. razne močvarice, kao i mnoga od onih, što noću putuju, sakupljuju se prije no što će otputovati nekoliko dana u jata, kao da imadu da se još prije posavjetuju nego će nastupiti teški put. Kod onih ptica, što danju putuju, možemo vidjeti oblik njihovoga jata u zraku. Ždralovi i mnoge druge ptice lete u zraku poredane u podobi klina. Na vrhu klinastoga toga reda leti najstariji i najiskusniji član društva, kom su putovi dobro poznati. Ako je premalen broj u jatu, onda se poredaju u kosoj crti. Drugi opet poredaju se u red, koji je poprijećan na smjer njihovoga puta. No taj red nije ravna crta, već valovita, jer sada jedan član prestigne druga, sada opet drugi ovoga. Napokon imade i ptica što lete u jatu bez ikakvoga osobitoga reda.

Kako nas ptice ostavljaju prije zime, sasma je razumljivo da nas ostavljaju radi nje. One idu iz hladnijega podneblja u toplije. Po tom će biti i smjer putovanja kod ktica, što žive na sjevernoj polutci zemaljskoj južni a kod onih, što žive na južnoj, sjeverni. Prema mjesnim okolnostima mijenja se donekle taj smjer. Tako na primjer ptice iz Njemačke putuju u jesen prema jugozapadu, kroz Francusku i Španjolsku u Afiku, dočim one iz Italije prema jugu. Kako leži njihovo ljetno boravište, prema tomu je i zimsko. Ptice iz sjevernih polarnih krajeva prezime već u srednjoj Evropi, a mnoge evropske i u zemljama oko Sredozemnoga mora. Mnoge ptice, što u Hrvatskoj sele, ostaju već u susjednoj Dalmaciji preko zime, a k njima još pridođu u goste njihova braća iz Hrvatske. Većina ih ipak seli u žarku Afriku. Za jesenske seobe vrvi od ptica nilska dolina, koja je svojim položajem upravo najzgodniji put za umorne putnike. Iz istočne se Evrope ovdje skupljaju selice i nastavljaju putovanje još dublje u nutrinu crnoga svijeta. Iz zapadne se Evrope opet sakupljaju u velikoj nizini, što se slegla oko Čadskoga jezera. Nagađaju neki, da ove ptice nastavljaju svoj put kroz Afriku smjerom istočnim, te da se kroz nilsku dolinu opet vraćaju u protjeće u svoju domovinu. Za one, što su došle iz istočne Evrope, misle isti da čine isto takav put u protivnom smjeru. Tako bi naše selice zimi načinile put oko čitave Sahare, najveće pustinje na svijetu, što zaprema sav sjeverni dio Afrike. — Azijske selice sele do obiju Indija i susjednih otoka. Selice iz sjeverne Amerike prezime u južnim krajevima Sjedinjenih država i u srednjoj Americi a iz najskrajnijega juga pužne Amerike u Braziliji. Južni Australci putuju na sjever bliže k ekvatoru.

Ogroman je put, što ga moraju ptice selice prevaliti, da dođu buď u svojezimske stanove, bud u ljetovališta. Mnogi su razbijali glavu, kako je to moguće, otkuda njima ta jakost. Dapače mislilo se prije, da ptice, kao na pr. lastavice, i ne sele nikuda već da ostaju sakrivene kod nas i da prespavaju zimu, kao što to čine mnogi naši sisavci. No kada znademo, kakve su dobre letilice ptice, neće nam se činiti više to zagonetkom. Slikar Gätke, koji je dugo godina na otoku Helgolandu motrio selenje ptica i brzinu letenja, te time stekao velikih zasluga za poznavanje toga zanimljivoga pitanja, izračunao je da mogu selice u jednoj jedinoj noći doći iz svoga zimovališta u Africi do svoga doma u sjevernoj Njemačkoj. Kod selenja dižu se obično visoko u zrak, odakle mogu svojim oštrim vidom pregledati mnogo veći dio površine zemaljske, nego li mi. To im po svoj prilici i pomaže za orijentiranje, te se tako može rastumačiti, kako znadu pogoditi smjer puta.

O životu ptica selica u njihovom zimovalištu malo što znademo. Putnici afrički slabo se obaziru na neugledne doseljenike, a sami urođenci ne mare za njih. Sigurno možemo samo to reći, da tamo ne gnijezde. Čiopa crna (Micropus apus) ostaje kod nas jedva četvrt godine, dočim je u zimovalištu tri četvrtine godine, pa ipak gnijezdi samo gdje ljetuje. Stoga i moramo smatrati pravom domovinu ptica, što sele, ono mjesto, gdje su se izlegle, i gdje ljube i svoja gnijezda savijaju.

R. bar. Maldini.

Muslimanska književnost u prošlosti

Osvrt na priručnik: Bosna i Hercegovina.

U priručniku »Bosna i Hercegovina« od g. Dr. Vladimira Ćorovića profesora univerziteta, kojeg je izdala Srpska književna zadruga, označena je muslimanska književnost u prošlosti slabim duhovnim stvaranjem.

Zbog ovoga prikaza, a u interesu istine odlučio sam, da na ovu knjigu g. Dr Ćorovića iznesem slijedeće:

Koliko je život muslimana u Bosni i Hercegovni bio interesantan kroz svu historiju, najbolje je potvrdila bogata i objektivna književnost, koju su stvorili naši predi.

Pa i ako je ova književnost data na orientalnim jezicima, ponajviše na turskom, ona po svojoj vrijednosti zaslužuje punu pažnju i priznanje čitavog svijeta. — To izrađeno bogatstvo, tu našu biser-književnost potrebno je da mi od srca volimo, da se njome hvalimo i ponosimo i da svakoga koje potcjenjiva ili iznosi u neistinitom svijetlu — osudimo.

Iz toga razloga odlučio sam se da na Dr. Ćorovića obrazlaganja pred našu javnost iznesem situaciju muslimanske književnosti u prošlosti i da negiram Ćorovićev skroz neobjektivni i tendenciozni prikaz.

Ovaj prikaz tim prije treba podvrći kritici, što je on pisan u takovom tonu, sa mnogo omalovažavanja, da je takav pristupačan samo nemuslimanskom svijetu, dok se njegova historijska i naučna vrijednost potpuno gubi.

Muslimani Bosne i Hercegovine, nakon što su primili Islam i nakon što je narodni život i poredak stavljen na solidan i uzoran temelj, počeli su sa mnogo interesa gajiti i širiti lijepu i bogatu arapsku, tursku i perzijsku književnost. — Naši preći, pata, renska sekta, nadahnuta svim plemenštinama, zdrava duha, očeličena poštenja, primivši Islam, primili su i od srca zavoljeli sve duševne tvorevine jednovjernika čitavog Istoka, i oni su u dodiru i pod utjecajem velikih književnika toga doba počeli stvarati posebna svoja književna djela. — U potpunom blagostanju, preimućni, kao slobodni mislioci naši preći, puni gospodstva imali su sve uslove da se posvete književnosti i nije čudo, da je za nekoliko decenija u Bosni i Hercegovini nikao veliki kadar književnika, čija su djela ubrzo proslavila naše preće i njima su bili otvoreni dvorovi svih istočnih institucija. — Istina, ta prva književna stvaranja imala su čisto vjerski karakter, jer su tadanji naši pjesnici u svojim radnjama ponajviše veličali Islam, pjevajući lijepo i pobožne kaside i ilahije našem devletliji Muhamed a. s. Pa i te čisto pobožne tvorevine imale su u sebi mnogo umjetničkog i privlačnog za svijet, da je i danas ta poezija još uvijek sa velikom književnom vrijednošću.

Velika djela, koja se danas nalaze po raznim institutima u čitavom svijetu, a koja su obrađena po našim ljudima sa temama iz raznih oblasti života, i danas se cijene i studiraju. — Ovo nagomilano blago naših preća, koje služi naučnom svijetu Evrope nama može samo da služi na ponos.

Jednu veliku seriju mističnih djela napisali su ljudi iz Bosne i Hercegovine, pa su da ih ne nabrajamo; ta djela već više puta pominjana sa njihovim autorima iz raznih mjesta. — Medicinska, astronomska i druga kulturna djela u veliko su poslužila lakšem progresu ljudi u prošlosti, pa su i danas opće korisna i žali Bože da to ogromno blago naših ljudi nije ostalo među nama da ga kao amanet čuvamo, predajući ga daljnjim generacijama.

Dakle iz ovoga kratkoga obrazlaganja vidi se, da je pogrešno svako negativno mišljenje o musimanskoj književnosti iz prošlosti, pa je i g. Dr. Ćorović kao naučni kapacitet trebao svoju radnju da dokumentuje istinom i podacima, koji su preobilni i da naša književnost tek tada bude prikazana u pravom svijetlu. — Međutim g. Dr. Ćorović u svojoj knjizi donosi pojedine odlomke u tako oskudnom stanju, da se na to nije vrijedno ni osvrtati.

Mi smatramo najpodesnije da g. Dr. Ćoroviću svratimo pažnju na knjigu »Znameniti Hrvati, Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj Carevini«, koju je napisao rahm. Dr. S. Bašagić, a u kojoj su nabrojeni samo neki naši književnici iz Bosne i Hercegovine, pa da g. Ćoroviću bude dosta, ako bi htjeo biti objektivan, pa da prizna da je Bosna i Hercegovina dala nekoliko stotina književnika čija djela sačinjavaju jednu ogromnu biblioteku, koja se i danas studira, a koja će se još stoljećima studirati. — Samo iz toga bi g. Dr Ćorović mogao steći uvjerenje da mu je recenzija o našoj književnosti u prošlosti skroz manjkava i netačna

Ali obzirom i na ranija pisanja uvaženog g. Dr. Ćorovića u kojima je u pisanju o muslimanima izvrtao činjenice, dovoljno se može razumjeti da g. Ćoroviću nisu orientalni jezici poznati, i zbog toga on zato i ne može da piše historiju bosansko-hercegovačkih muslimana.

U knjizi Bosna i Hercegovina, na mjestu gdje g. Dr. Ćorović govori o predratnoj muslimanskoj književnoj grupi, on i tu grupu dijeli. — Muslimani, koji su se nacionalno osjećali Srbima za g. Ćorovića su dobri, dok o drugim tako ne veli. — Ko su ovi drugi, i kako ih g. profesor gleda mi neznamo, ali smo skloni vjerovati, da se tu radi o muslimanima Hrvatima. — Eto dakle još jednog objektivnog aršina g. Dr. Ćorovića. Zbog toga smo mišljenja da g. Ćorović treba da pretenduje istini pa makar ona i gorka bila.

Konačno g. Dr. Ćoroviću na ovakovoj ocjeni naše književnosti u prošlosti moramo zamjeriti, jer on svjesno zaboravlja jednu suštu istinu, a ta je, da su muslimani u prošlosti gajili knjigu i bavili se pisanjem, dok se drugi elemenat bavio realnijim posiovima, trgovinom, zemljoradnjom itd. To je kardinalna istina koju i u tuđem svijetu znaju!

Sa punim pravom ističemo da ovakovi prikozi ne udovoljavaju principima historijskih istina, pa ne razumijemo za što Dr. Ćorović prikriva našu književnu prošlost i o njoj daje onakav sud, kad o nama i kako lijepo govore najviši kapaciteti svijeta koji svakako bolje i razumiju i znaju naša stvaranja iz prošlosti.

Zato se priručnik g. Dr. Ćorovića može označiti jednim pokušajem da se prikrije prava istina ili g. Dr. Ćorović ne može da prizna naše vrijednosti u prošlosti. Bilo jedno ili drugo nas nije briga, ali ćemo zato na sva njegova pisanja o muslimanima u koliko ona ne budu istinita makar skromno odgovarati, pa ako se konačno osvjedočimo da od toga nema koristi tada ćemo prirodno preko toga svega prelaziti.

Ovoliko u interesu istine.

Omer S. Sefić.

VIJESTI IZ Doboja:

PROSLAVA LEI LEI MIRADŽA U DOBOJU.

Kao i ostala mjesta u našoj Herceg-Bosni, i Doboj je na vrlo svečan način proslavio Lei Lei Miradž, najsvetiju noć u godini.

Uoči samog Lejlei-miradža istaknute su zelene zastave sa bijelom petokratom zvijezdom i polu-mjesecom. U ikindiji je proučen u svim džamijama po jedan odlomak iz Kur'ana, a u akšam su minareta osvjetljena električnim žaruljama. U jaciju na džamijama proučeni su divni Salevati-šerifi, a iza jacije namaza održao je imam Selimije džamije Hafiz Ibrahim ef. Komić vrlo značajan vazu nasihat, o značaju mubareć večeri Lejlei Miradža. Sutra dan u podne sva su muslimanska djeca iz osnovne i građanske škole u povorci došla u džamiju, koju je povorku predvodio školski vjeroučitelj g. Ibrahim ef. Karalić. U petak su sve džamije bile dupke pune, a iza džume namaza u Selimiji džamiji održao je još jedan prigodan Vaz, a isto tako i u Trnjak džamiji održao jedan značajan govor o merhum Gazi Husref begu, Ibrahim ef. Karalić, istakavši sve vrline i zasluge Gazi Husrev bega kao i to, da je 27. redžeba 1537. godine, na dan Lejlei Miradža merhum Gazi Husrevbeg potpisao vakifnamu. Za cijelo vrijeme ovog praznika bilo je veliko raspoloženje među muslimanima grada Doboja. Doboj do sada i nije na ovakav način proslavio mubareć noć Lejlei Miradža.

NOVI IMAM SELIMIJE DŽAMIJE U DOBOJU.

U četvrtak, 24. oktobra, nastupio je dužnost imama Selimije džamije i muallima mektebibtedaije u Doboju novopostavljeni imam Hafiz Ibrahim ef. Komić iz Bos. Otoke kod Bos. Novog. Naša je džamija prije dva mjeseca ostala bez imama iza Redžep ef. Muminhodžića, koji je po potrebi službe premješten za sudsko-šerijatskog pripravnika u Veles, te je na njegovo mjesto došao g. Komić. Našem novom imamu g. Komiću želimo sretan početak i napredan rad.

Enver Grbešić.

SVEČANOSTI LEJLE MIRADŽA U AVTOVCU.

Ova Mubarek veče proslavljena je u ovom mjestu na dostojan način. Zeleni bajraci su izvješeni bili na svim vjerskim zgradama oko Ikindije namaza. Poslije klanjanja Ikindije namaza džematski je imam proučio jedan odlomak iz Kur'ana.

Poslije namaza Džamija je kao i ostale muslimanske kuće, bile su rasvijetljene, a oko jacije namaza vrvile su mase svijeta u džamiju, koja je bila dupke puna kako muških tako i ženskih, zatim sva školska i mektebska djeca. Poslije namaza održao je džematski imam g. Kurspahić, vrlo jezgrovit vazu nasihat, koji je trajao 2 sata, u kome je govorio o značaju Mubarek Miradža, a zatim je nastavio govoriti o velikom Hairsahibiji Gazi Husrevbegu i ostalim dobrotvorima, koja velika dobra učiniše za našu islamsku zajednicu.

Aziz.

Početak nastave u Nižoj Medresi u Bihaću

Na 23. septembra o. g. počela je redovna nastava na nižoj medresi u Bihaću, U ovoj školskoj god. medresa ima tri razreda (I., II. i III.) sa ukupno 68 učenika. Od toga broja u internatu medrese je 41 učenik, a ostali su externisti, Ovoliki broj učenika medresa nije imala nijedne godine prije, a naročito u internatu, pa se konstatuje da je u ovoj školskoj 1935.—1936. godini za upis u medresu bio odličan odziv obzirom i na to da je znatan broj kandidata za upis u medresu morao se vratiti iz razloga što za njih nije bilo mjesta u internatu medrese.

Učenici bez obzira internisti ili externisti plaćaju upisninu samo 60 dinara. Iz te svote im se kupuju knjige za đačku knjižnicu medrese, koja sada broji 720 djela što u arapskom, turskom i našem jeziku. Osim ove knjižnice medresa ima posebna i nastavničku knjižnicu. Opskrbnina pitomaca internata medrese dijeli se na 4 razreda: I. 150 Din., II. 100, III. 80 i IV. 50 Din. koje plaćaju pitomci prema svojim imućstvenim prilikama a one se ustanovljavaju iz poreskih uvjerenja, koja su molbi priložena. Medresa je ovog ljeta temeljito popravljena izvana i iznutra, pa je pravi ukras grada, kojeg toliko posjećuju stranci. — Cio rad je stajao preko 20.000 dinara. 7.600 dao je vakuf a ostalo dobrovoljni prilozi. Na medresi predaje šest nastavnika: tri svjetovna, a tri za vjerske i orijentalne predmete. Na medresi se u svim razredima potpuno i u cijelosti primjenjuje novi nastavni plan i program propisan od Ulema medžlisa u Sarajevu za sve niže medrese na području sarajevskog Ulema-medžlisa.

S. R.

MERHUM HADŽI HAFIZ MEHMED EF MULAHALILOVIĆ.

17. septembra o. g. preselio je na ahiret vrli starina Hadži Hafiz Mehmed ef. Mulahalilović u selu Vukovijama kod Tuzle. Merhum je rođen g. 1855. te je bio jedan od najstarijih alima Posavine. Nauke je svršio u Tuzli pred bivšim reis-ul-ulemom Azabagićem pa je 1888. god. položio šer. sudački ispit ali je rađe ostao da služi svome narodu slobodno kao imam i vaiz nego da ide u državnu službu. Ovo je rijedak čovjek koji je preko 50 godina ne tražeći nikakve nagrade, služio svome narodu.

Muslimani ovoga kraja gube rijetko čestitog i iskrenog čovjeka i muslimana. Rahmetullahi alejhi, rahmeten vasiah.

Veliki jesenji teferič „Narodne Uzdanice" u Goraždu

Akcioni odbor »Narodne Uzdanine« iz Goražda u nedjelju 20. oktobra o. g. pokazao je da naš narod potpuno odobrava rad »Narodne Uzdanice«. Goražde odavno nije vidjeo uspjelije priredbe. Ne samo da su na teferič došli svi najugledniji muslimani iz Goražda i okolnih sela, već je i iz udaljenih mjesta zapažen lijep broj posjetilaca kao iz Rogatice, Čajniča, Ustiprače, Ustikoline i Miljena.

Teferič je otvorio podpretsjednik Mjesnog odbora »Nar. Uzdanice« u Goraždu gosp. Hilmo Plevljaković pozdravivši goste, pa je zamolio g. Envera Pozderovića, profesora, da govori o radu »Narodne Uzdanice« i njenom značaju za nas musimane.

Govornik u početku naglašava da nas je na teferič okupila ona jaka duhovna veza koju pretstavlja »Nar. Uzdanica«, »naša najveća posljeratna kulturna tekovina«, kako je naziva predavač.

Ističe da muslimani imaju svoju izgrađenu kulturnu fizionomiju zasnovanu na duhovnim tvorevinama Istoka. Veliko odobravanje je izazvalo dokazivanje ove tvrdnje, kojoj u prilog govore ove činjenice.

Muslimani naših krajeva već oko 500 godina pripadaju jednoj moćnoj opštečovječanskoj zajednici koju pretstavlja Uzvišeni Islam. — Oni su posljednih izbora pokazali takvu političku svijest, koju mogu da onako svjesno ispolje samo kulturni ljudi. — Spominje veliki umjetnički smisao naših muslimana koji se onako očito ispoljio u našoj pjesmi sevdalinki, u našim filigramskim i rezbarskim radovima, u našim mnogobrojnim džamijama koje dokazuju da b.-h. muslimani žive i duhom, a ne samo tijelom, — zatim u onim divnim vezovima i ukusnim ćilimima koje izrađuju naše muslimanke, za koje mnogi tvrde da su »zaostale«.

U ovome pogledu radili smo svi mi — i znani i neznani. Ali naši muslimani su imali i velikih ljudi, koji su ih pretstavljali i izražavali ono, što oni kriju u svojim dubinama. Govornik se ograničava samo na sadašnjost i spominje biranim riječima našeg »političkog vođu simpatičnog Dr. Mehmeda Spahu«, čije ime izaziva frenetično: »Živio!« Spominje našeg »vjerskog vođu presvijetlog gospodina Hadži Džemaluddin ef. Čauševića«. Opet dugi uzvici: »Živio!« Zatim, tiho, — podražavajući mirni a ne bučni rad čovjeka o kome govori, — spominje još jedno naše svijetlo ime, današnjeg pretsjednika »Narodne Uzdanice« u Sarajevu, za koga veli da mu je »najveće bogatstvo njegova skromnost«. Zbog njegova požrtvovanja i nesebična rada na jačanju naše kulturne svijesti (koji treba da služi za uzor nama mlađima) naziva ga »kulturnim vođom nas muslimana«. (Dugo odobravanje i usklici: »Živio naš kulturni vođa.«)

Govornik izražava žaljenje, što teferiču ne prisustvuje naš Edhem ef. Mulabdić i saopštava da će Priređivački odbor ovoga teferiča, da bi zadovoljio prisutne, pismeno izraziti zahvalnost našem kulturnom vođi na njegovu radu za našu zajednicu.

Dalje govornik izlaže zasluge gosp. Mulabdića oko osnutka »Gajreta« i »Nar. Uzdanice«.

»Nar. Uzdanica« želi da od siromašne omladine, koja bi inače bila prepuštena ulici, stvori jedan kadar mladih ljudi oduševljenih radom za opšte čovječanske vrijednosti, sposobnih da sav svoj život žrtvuju u borbi za pobjedu istine, pravde, svetinje, dobra itd., a da se i perom i živom riječju bore protiv nepoštenja, laži, nepravde, zla i drugih poroka koji bjesne našim današnjim društvom.

Ovako obrazovani ljudi će biti nosioci kulture i prosvjećenosti u našim selima. Oni će kao uistinu kulturni ljudi biti i dobri muslimani posvetiće se zajednici imajući na umu da čovjek vrijedi ne koliko pripada sebi već drugima, jer je odlika životinje sebićnost i samoživost.

Ovaj teferič smatra dokazom za naš smisao za zajednicu i želi da nam on ulije još više potstreka za još neumorniji i složniji rad oko Narodne Uzdanice.

U konjskoj trci je odnijela prvu nagradu od 200 dinara kobila »Čakara«, vlasništvo Jusufage Redžovića iz opštine Bato, a drugu nagradu kobila »Puta«, vlasništvo Smailage Zeca iz opštine Podhranjen.

Na teferiču je izazvao senzaciju i salvu smijeha dolazak čete »Abesinaca«, kojima je komandovao »ras« Šefik Šapčanin, koji je duhovito smislio i sa djecom izveo »Abesinski marš«.

PRIVREDA:

PAD CIJENA PŠENICI. STRAHOVIT PAD CIJENA. — TEŠKI GUBITCI ŠPEKULANATA.

Na žitnom tržištu primjećuje se u posljednjim danima katastrofalan pad cijena pšenici. Tako reći od danas do sutra nastao je iznenadan preokrt koji je zadao težak udarac špekulaciji. Tek što su započela neprijateljstva između Italije i Abesinije na svima berzama, a naročito u privatnoj žitarskoj trgovini cijene pšenice skočile su rapidno, tako da su mnogobrojni trgovci žita preko noći zaradili ogromne sume novaca. — Međutim, tek što su pristizale vijesti iz Engleske a i sa abisinskog ratišta, prema kojima postoji mogućnost da će se konflikt između Italije i Abesinije diplomatskim putem likvidirati i da neće zahvatiti Evropu, cijene pšenici počele su naglo opadati. Desilo se prema tome ono što nije niko očekivao: špekulacija je zadobiha smrtni udarac i oni, koji su se preko noći obogatili isto tako preko noći izgubili su cijelu svoju zaradu i dobit.

Cijena pšenici bila je pred nekoliko dana 190 i uz tu cijenu kupovalo se sve što je bilo bačeno na tržište. Sada se ona nudi po 140 i za tu cijenu nema kupaca, jer su svi veliki magazini puni.

Isti je slučaj, kako javljaju iz Novog Sada, i sa kukuruzom, gdje se očekuje opadanje cijena. Svi ostali poljoprivredni proizvodi koji dolaze u obzir za izvoz, i dalje su postojani i prema svima znacima njihove cijene neće uskoro olabaviti.

ČVRSTI TEČAJEVI DRŽAVNIH PAPIRA.

Već nekoliko dana opaža se na zagrebačkoj burzi porast tečajeva državnih papira. Kako se doznaje ovaj porast je u vezi sa intervencijom DHB, koja kupuje veće količine državnih papira (ratne štete, begluka, investicionog zajma itd.).

GRAĐEVNA DJELATNOST U SARAJEVU.

U Sarajevu je ove godine sagrađeno 150 modernih stanova. Ove novogradnje stajale su oko 16 milijuna dinara.

SUZBIJANJE NELOJALNE KONKURENCIJE OBRTNIKA.

U Novosadskoj TOI komori održana je anketa o suzbijanju nelojalne utakmice u obrtu. Nakon iscrpnog referata o ovom problemu iznesene su u diskusiji mjere, koje bi se imale poduzeti u cilju onemogućenja utakmice. Tu su istaknuti nedostaci zakona o suzbijanju nelojalne utakmice te je ustanovljeno da bi bio potrebno zakonskim putem ustanoviti obraničke sudove za rješavanje tužbi zbog nelojalne utakmice. Anketa se izjasnila protiv zakonskog određivanja cijena.

KOMESAR KOD ZANATSKE BANKE.

Rješenjem ministr atrgovine i industrije imenovan je za vršioca dužnosti komesara pri Zanatskoj banci kraljevine Jugoslavije ing. Miro Arsenijević, tajnik ministarstva trgovine i industrije.

ZABRANJENO POSLOVANJE »BATI« U NOVOM SADU.

U utorak prije podne gradsko poglavarstvo u Novom Sadu donijelo je odluku shodnu odredbama § 400 zakona o radnjama, kojom se tt. Bata u Novom Sadu oduzima za uvijek pravo obavljanja rada u Novom Sadu. Osim toga je poduzeće kažnjeno globom. Do ove je osude došlo na osnovu tužbe TOI komore u Novom Sadu, koja je tužila tt. Bata da je tajno vršila u Novom Sadu rasprodaju, reklamirala pri tome rasprodaju robe sa malim pogreškama. Na taj način prodala je firma oko 120.000 pari cipela uz 50% nižu cijenu od redovne.

ANKETA O CIJENAMA ŽIVOTNIH NAMIRNICA.

U ministarstvu unutarnjih poslova je održana anketa interesiranih ministarstava. Na anketi se raspravljalo o cijenama živežnih namirnica. Anketa je proučavala podatke, koji su od utjecaja na formiranje cijena živežnih namirnica. Zaključeno je da se pribave točni podaci o cijenama živežnih namirnica u prošloj godini pa će se na osnovu usporedbe donijeti potrebne odluke.

Iza ovoga su izvedene još neke duhovito smišljene tačke, koje su na teferiču stvorile prijatno raspoloženje. Igralo se uz svirku i pjevalo sve dok se nije počeo spuštati suton, kada se je narod razišao u potpunom redu i zadovoljstvu.

Šefik Šabčanin, predsjednik Mjesnog odbora »Narodne Uzdanice« u Goraždu.

ITALIJA BOMBARDUJE DŽAMIJE U ABESINIJI.

Kairski dnevnik »Ehram« u broju od 12. oktobra donosi da su Talijani bombardujući iz aviona abesinski grad Admut porušili sedam džamija. Glavno težište bombardovanja bile su ove džamije koje su talijanski avioni sa zemljom sravnili. Ovaj postupak Talijana izazvao je veliko negodovanje u islmaskom svijetu a naročito među Arapima, kojima su i danas u svježoj uspomeni barbarska uništavanja džamija koja su Talijani u Tripolitaniji provodili. Ovo je u islamskom svijetu probudilo još veći prezir protiv Talijana radi ovog nekulturnog napadaja talijanske avijacije na džamije.

USPOSTAVLJEN KINESKI KONZULAT U KAIRU.

U zadnje doba kineska vlada pokazuje naročitu pažnju prema zemljama islamskog Istoka te nastoji da sa svima uspostavi diplomatske i konzularne veze. U godini 1934. Kina je sklopila trgovački ugovor sa Iranom, te je u Teheranu uspostavljeno i kinesko otpravništvo poslova. Početkom o. g. Kina je uspostavila svoju ambasadu u Ankari, a početkom septembra uspostavila je i konzularne veze sa Misirom, jer kinenska kolonija u Misiru se iz godine u godinu sve više razvija.

Novi kineski konzul u razgovoru sa novinarima je izjavio, da muslimani u Kini danas sačinjavaju jednu petinu cjelokupnog stanovništva. Naglasio je, da su muslimani u društvenom životu Kine značajan faktor te da zauzimaju najviše položaje u vojničkoj i građanskoj upravnoj struci.

Prije nekoliko dana kineski konzul je posjetio kineske slušaoce na Azharu i interesovao se za njihov život i rad na ovom visokom muslimanskom vjerskom zavodu.

NAŠI MERHUMI.

U Zvorniku je 12. oktobra preselio u vječnost ugledni zvornički građanin i obrtnik merhum Zulfikar Jenćiragić. Rahmetlija je rođen godine 1900. pa je u naponu svoje snage preselio u vječnost ostavivši iza sebe svoju ožalošćenu porodicu. Merhum Zulfikar je u Zvorniku među svojim sugrađanima bej razlike na vjeru uživao velike simpatije. Isticao se je i u javnom radu, pa je kao član bivše JMO mnogo učinio za napredak ove stranke. Osim toga rahmetlija je sudjelovao u svim humanitarnim i kulturnim društvima Zvornika a bio je vrlo agilan u privrednom društvenom životu. Sarađivao je i u komunalnom životu grada Zvornika te je tako svugdje bio, gdje je trebalo poslužiti općoj narodnoj stvari.

Koliko je mrhum bio voljen od svojih sugrađana najbolje je posvjedočila brojno posjećena dženaza na koju je došao skoro sav Zvornik da isprati svog čestitom sugrađanina do njegove vječne kuće. Rahmetullahi alejhi rahmeten Vasiah.

A. G.

SMRT UGLEDNOG TEŽAKA U SANSKOM MOSTU.

19. oktobra 1935. pokosila je kosa smrti vrijednog starinu i težaka Huseina Šabića u Sanskom Mostu. Rahmetlija je doživio duboku starost od 70 godina te je bi uzoran i čestit težak. Kad je rijetko ko kod nas mislio na školovanje svoje djece on je još pred 30 godina svoje sinove uputio na škole. Iza sebe ostavlja Hafiz Hasana vojnog imama u Skoplju, Ešrefa sudskog činovnika i Muhameda. Dženaza merhum Huseina je bila brojno posjećena, te se vidilo koliko je poštovanje ovaj rijetki starina u narodu uživao. Rahmetullahi alejhi.

H. I. H.

Vlasnik i urednik: Hafiz Muhamed Pandža. — Plativo i utuživo u Sarajevu. — Za »Novu Tiskaru« Vrček i drug: Stjepan Vrček.